

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Analýza nedostatků ve vypovídací schopnosti rozvahy a výkazu zisku a ztráty

Vedoucí diplomové práce

Ing. Miroslava Vlčková

Autor

Bc. Pavla Ambrůzová

2011

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUĎEJOVICÍCH
Ekonomická fakulta
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Pavla AMBRÚZOVÁ**
Osobní číslo: **E09489**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Analýza nedostatků ve vypovídací schopnosti rozvahy a výkazu zisků a ztrát**
Zadávací katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Zásady pro vypracování:

Cíl práce:

Cílem práce je stanovit nedostatky, které omezují vypovídací schopnost rozvahy a výkazu zisku a ztrát, tyto nedostatky analyzovat a zpracovat návrh možných řešení, jak tyto nedostatky minimalizovat.

Osnova:

1. Úvod
2. Rozvaha
3. Výkaz zisků a ztrát
4. Základní nedostatky rozvahy a výkazu zisku a ztrát a způsoby jejich eliminace
5. Zhodnocení rozvahy a výkazu zisků a ztrát v konkrétním podnikatelském subjektu
6. Analýza výkazů a stanovení způsobů minimalizace jejich nedostatků
7. Závěr
8. Přehled použité literatury
9. Přílohy

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: **50 - 60 stran**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

DUŠEK, J. Účetní uzávěrka a závěrka v přehledech. Praha : GRADA Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2386-0
KOL. AUTORŮ. Abeceda účetnictví pro podnikatele 2009. Olomouc : ANAG, 2008. ISBN 978-80-7263-450-7
RYNEŠ, P. Podvojně účetnictví a účetní závěrka, průvodce podvojným účetnictvím k 1.1.2009. Olomouc : ANAG, 2009. ISBN 978-80-7263-503-0
SLÁDKOVÁ, E. Finanční účetnictví a výkaznictví. Praha : ASPI, 2009. ISBN 978-80-7357-434-5
Zákon č.563/1991 Sb., o účetnictví v platném znění
Zákon č.586/1992 Sb., o daních z příjmů v platném znění

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Miroslava Vlčková**
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce: **1. března 2010**

Termín odevzdání diplomové práce: **15. dubna 2011**

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc., prof.h.c.
děkanka
JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milan Jilek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. března 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Jemnici 21. 4. 2011

Bc. Pavla Ambrůzová

Poděkování

Děkuji vedoucí diplomové práce Ing. Miroslavě Vlčkové za cenné rady a konzultace při zpracování této diplomové práce.

Obsah

1	Úvod	3
2	Účetní výkazy	4
2.1	Účetní závěrka	4
2.2	Regulace účetních výkazů	6
2.3	Uživatelé účetních výkazů	8
3	Charakteristika účetních výkazů	10
3.1	Rozvaha	10
3.2	Výkaz zisku a ztráty	14
3.3	Formální pravidla pro vyplňování účetních výkazů	16
4	Vypovídací schopnost účetních výkazů.....	18
4.1	Nedostatky ve vypovídací schopnosti účetních výkazů	18
4.1.1	Historické účetnictví	19
4.1.2	Inflace	22
4.1.2.1	Vliv inflace na rozvahu	22
4.1.2.2	Vliv inflace na výkaz zisku a ztráty	23
4.1.2.3	Možnosti omezení inflační deformace	24
4.1.3	Srovnatelnost údajů v časové řadě	25
4.1.4	Srovnatelnost s tuzemskými podniky	25
4.1.5	Mezinárodní srovnatelnost	26
4.1.6	Vliv nepeněžních faktorů	27
4.2	Záměrné ovlivňování vypovídací schopnosti účetních výkazů	28
4.2.1	Rezervy	29
4.2.2	Opravné položky	29
4.2.3	Odpisy	30
4.2.4	Dohadné položky aktivní a pasivní	32
4.2.5	Přechodné položky aktiv a pasiv	32
5	Metodika	33
6	Charakteristika společnosti	34
6.1	Organizační struktura	35
7	Rozvaha a výkaz zisku a ztráty	36
7.1	Rozvaha	36
7.2	Výkaz zisku a ztráty	37
8	Nedostatky účetních výkazů	39
8.1	Historické účetnictví	39
8.2	Odpisy, opravné položky a rezervy	46
8.2.1	Tvorba rezerv	46
8.2.2	Tvorba opravných položek	49
8.2.3	Tvorba odpisů	53
8.3	Vliv inflace	57
8.4	Změny v ekonomickém prostředí	59
8.5	Srovnatelnost účetních výkazů	61
8.5.1	Časová srovnatelnost	61
8.5.2	Mezipodniková srovnatelnost	61
8.6	Ostatní nedostatky	62

9	Zhodnocení a způsoby minimalizace nedostatků.....	63
10	Závěr	66
	Summary.....	68
	Seznam použité literatury	69
	Seznam tabulek a grafů	
	Seznam příloh	

1 Úvod

Rozvaha a výkaz zisku a ztráty jsou základním zdrojem informací o finanční situaci konkrétního podniku. Jsou součástí účetní závěrky všech podnikatelských subjektů, které vedou účetnictví. Hlavním úkolem účetních výkazů je informovat o stavu a pohybu majetku, závazků a vlastního kapitálu, o nákladech a výnosech a výsledku hospodaření za určité období.

Účetní výkazy nejsou vždy přesným odrazem ekonomické reality. Uživatelé účetních výkazů si musí uvědomit, že informace obsažené ve výkazech jsou limitovány určitými faktory. Faktory, omezující vypovídací schopnost výkazů, jsou dány konstrukcí a používanými účetními praktikami. Dva různí pracovníci účtárny mohou při stejném souboru účetních dat dospět k odlišným účetním výkazům, i přesto, že dodržují zákonné předpisy a pravidla účtování. I přes právní regulaci účetních výkazů zůstává podnikům určitý prostor pro subjektivní jednání a mohou tak vznikat odlišné účetní výstupy.

Cílem diplomové práce je stanovit nedostatky, které omezují vypovídací schopnost rozvahy a výkazu zisku a ztráty, tyto nedostatky analyzovat a zpracovat návrh možných řešení, jak tyto nedostatky minimalizovat.

Práce je rozdělena do dvou základních částí. Teoretická část vymezuje regulaci a uživatele účetních výkazů a popisuje jednotlivé položky rozvahy a výkazu zisku a ztráty. Největší část je věnována skutečnostem, které omezují vypovídací schopnost rozvahy a výkazu zisku a ztráty. Praktická část se zabývá účetnictvím konkrétního podniku a jeho účetními výkazy za rok 2009. Na konkrétních příkladech jsou zobrazeny základní nedostatky, které zkreslují vypovídací schopnost účetních výkazů. Součástí práce je také návrh možných řešení, jak uvedené nedostatky minimalizovat.

2 Účetní výkazy

Základní funkcí účetnictví je poskytovat všem svým uživatelům spolehlivé informace o tom, jak je daný podnik ekonomicky zdatný. Od účetnictví se požaduje, aby poskytovalo informace o finanční situaci podniku a o jeho výsledku hospodaření (zisku či ztrátě) za určité časové období, o tom, jak jsou vedoucí pracovníci podniku úspěšnější ve finančním řízení podniku, zda zajišťují jeho dlouhodobou stabilitu, dosahují přiměřené výnosnosti vložených prostředků a zda jsou schopni průběžně hradit dluhy podniku. Účetní informace jsou určeny jak manažerům podniku, tak různým externím uživatelům (tuzemským i zahraničním), kteří se o podnik zajímají z nejrůznějších důvodů. Uživatelům všech kategorií se informace o finanční situaci podniku předkládají formou účetních výkazů [1].

2.1 Účetní závěrka

Účetní závěrka představuje finále účetních operací, kdy je k určitému datu zachycen stav majetku účetní jednotky, vykázán její hospodářský výsledek a tok peněžních prostředků za daný časový interval. Současně jsou zdokumentovány významné události, které se uskutečnily v průběhu účetního období a komentovány skutečnosti, které mají podstatný dopad na majetkovou a finanční situaci firmy a její výsledek hospodaření [2].

Platná účetní legislativa vyžaduje, aby výše popsané informace byly zpracovány do centrálně stanovených účetních výkazů a přílohy k nim. Účetní závěrka je tedy tvořena [3]:

- a) rozvahou (bilancí),
- b) výkazem zisku a ztráty a
- c) přílohou k účetním výkazům (příloha vysvětluje a doplňuje informace obsažené v částech uvedených pod písmeny a) a b); příloha obsahuje též informace o výši splatných závazků pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní

politiku zaměstnanosti, o výši splatných závazků veřejného zdravotního pojištění a o výši evidovaných daňových nedoplatků u místně příslušných finančních orgánů).

Účetní závěrka může navíc obsahovat přehled o [3]:

- d) peněžních tocích (cash flow),
- e) změnách vlastního kapitálu.

V České republice mohou účetní jednotky sestavovat účetní závěrku v plném nebo ve zjednodušeném rozsahu. Nestanoví-li zákon jinak, ve zjednodušeném rozsahu mohou sestavit účetní závěrku ty účetní jednotky, které nejsou povinny mít účetní závěrku ověřenou auditorem s výjimkou akciových společností, které sestavují účetní závěrku v plném rozsahu vždy. Účetní závěrku v plném rozsahu jsou dále povinny sestavovat ostatní obchodní společnosti a družstva a další účetní jednotky vyjmenované v § 1 odst. 2 písm. b), d) až h) zákona o účetnictví, pokud ke konci rozvahového dne účetního období, za nějž se účetní závěrka ověřuje a účetního období bezprostředně předcházejícího, překročily nebo již dosáhly alespoň dvou z těchto tří kritérií [4]:

1. Aktiva celkem více než 40 000 000 Kč; aktivy celkem se rozumí úhrn zjištěný z rozvahy v ocenění neupraveném o položky podle § 26 odst. 3 zákona o účetnictví.
2. Roční úhrn čistého obratu více než 80 000 000 Kč; přičemž roční úhrn čistého obratu je výše výnosů snižena o prodejní slevy a dělena počtem započatých měsíců, po které trvalo účetní období, a vynásobená dvanácti.
3. Průměrný přepočtený stav zaměstnanců během účetního období je větší než 50.

Zákon o účetnictví vymezuje tyto druhy účetních závěrek [5]:

- a) řádná účetní závěrka – účetní závěrka sestavována k poslednímu dni běžného účetního období,

- b) mimořádná účetní závěrka – účetní závěrka, která není řádnou účetní závěrkou a je sestavována v případech zejména podle §17 a §19 zákona o účetnictví (zpravidla se jedná o likvidaci, konkurz, vyrovnání účetní jednotky),
- c) mezitímní účetní závěrka – při sestavování mezitímní účetní závěrky účetní jednotky neuzavírají účetní knihy a provádějí inventarizaci jen pro účely vyjádření ocenění.

Účetní jednotky, které mají ze zákona povinnost ověření účetní závěrky auditorem, jsou povinny vyhotovovat výroční zprávu. Účelem výroční zprávy je uceleně, vyváženě a komplexně informovat o vývoji výkonnosti, činnosti a stávajícím hospodářském postavení účetní jednotky [6].

2.2 Regulace účetních výkazů

Česká republika patří mezi země s uniformním, centrálně regulovaným účetnictvím. Ministerstvo financí upravuje jak účetnictví, tak i formu a obsah účetních výkazů. Základní zákonné předpisy týkající se účetnictví a účetních výkazů jsou [7]:

1. **Obchodní zákoník č. 513/1991 Sb.** – určuje základní povinnost všech podnikatelů vést účetnictví v rozsahu a způsobem stanoveným zvláštním zákonem (zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví).
2. **Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví** – upravuje rozsah vedení účetnictví, účetní doklady, účetní zápisy a účetní knihy; dále účetní závěrku; způsoby oceňování; inventarizaci majetku a závazků a systém úschovy účetních záznamů.
3. **Prováděcí vyhláška MF ČR č. 500/2002 Sb.** – vyhláškou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

4. **České účetní standardy** – vydané ministerstvem financí ČR dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Jejich smyslem je podrobnější popis účetních metod a stanovení postupu účtování v konkrétních případech nebo pro specifické skupiny majetku. Jejich smyslem je „docílení souladu při používání účetních metod účetními jednotkami.“

Vedle zákonných předpisů ještě existují:

1. **Vnitřní směrnice k vedení účetnictví** – v souladu s výše uvedenými zákony a právními předpisy si je jednotlivé účetní jednotky vypracovávají samostatně. Stanovují si zde pravidla, postupy a metody, které budou v účetnictví využívat [7].
2. **Obecně uznávané účetní zásady** – nejsou samostatným právním předpisem, většina je však zapracována do zákona o účetnictví nebo do prováděcí vyhlášky. Obecně uznávané účetní zásady jsou souborem pravidel, které podniky udržují při vedení účetnictví, sestavování a překládání účetních výkazů. Jednotlivé zásady jsou [13]:
 - nezávislost účetních období – vyžaduje účtování hospodářských případů do období, se kterým časově a věcně souvisejí,
 - věrné a poctivé zobrazení – je nejvyšší účetní zásadou (principem), která vyžaduje vést účetnictví tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace podniku,
 - vymezení okamžiku realizace – jde o vymezení okamžiku, ve kterém lze účtovat na účty nákladů, výnosů a na rozvahové účty,
 - vymezení účetní jednotky – jako relativně uzavřeného celku, za který se vede účetnictví, sleduje majetek a závazky, předkládají a sestavují se účetní výkazy,
 - zákaz kompenzace – zakazuje vzájemné vyrovnání mezi položkami výnosů a nákladů či jednotlivými položkami majetku a jeho zdroji,

- nepřetržité pokračování činnosti – předpokládá neomezené trvání podniku, tzn., že nenastává žádná skutečnost, která by podnik omezovala nebo mu bránila v jeho činnosti pokračovat i v dohledné budoucnosti,
- stálost metod – znamená, že podnik nesmí měnit v průběhu účetního období způsoby oceňování, metody odpisování, postupy účtování, uspořádání a obsah položek účetní závěrky,
- historické ceny – ocenění majetku se v účetnictví provede v okamžiku jeho pořízení. Budoucí dopad cenových změn, či pokles kupní síly peněz se nebere v úvahu,
- zásada opatrnosti – souvisí s reálným oceněním majetku a závazků (majetek a výnosy nesmějí být nadhodnocovány, závazky a náklady naopak podhodnocovány),
- bilanční kontinuita – zahajovací bilance pro dané účetní období musí souhlasit se závěrečnou bilancí přecházejícího období,
- zásady správného vedení účetnictví – ukládají podniku vést účetnictví správné, úplné, průkazné, srozumitelné, přehledné a způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů,
- zásada materiality – požaduje, aby účetní výkazy obsahovaly takové kvantitativně vymezené informace, které jsou pro uživatele významné z hlediska jeho případných rozhodnutí.

2.3 Uživatelé účetních výkazů

Jednotliví uživatelé se zajímají o podnik z nejrůznějších důvodů, např. [8]:

- vlastníci sledují svůj ekonomický prospěch (výnosnost prostředků, které vložili do podnikání),
- obchodní dodavatelé chtějí vědět, zda jim podnik bude schopen zaplatit za jejich dodávky v dohodnutém termínu,

- ostatní věřitelé zajímá, zda je podnik schopen uspokojovat jejich finanční nároky (např. splácet ve stanovených termínech úroky a splatit jistinu),
- zaměstnanci se zajímají o hospodářskou a finanční stabilitu podniku, o jeho schopnost uhrazovat jejich mzdové, platové, popř. další nároky,
- vláda a její orgány potřebují informace týkající se řízení finanční a daňové politiky státu, informace pro sestavení národních účtů, pro výpočet statistických ukazatelů,
- zákazníci, zejména ti, kteří mají s podnikem dlouhodobé obchodní svazky a jsou na něm do jisté míry závislí, se zajímají o dlouhodobou prosperitu podniku,
- potenciální investoři potřebují informace pro rozhodnutí, zda mají do obchodní společnosti vložit své prostředky (chtějí znát míru výnosnosti jimi vložených prostředků a jaká rizika jsou s uvažovanou investicí spojena),
- veřejnost chce mít k dispozici informace o prosperitě podniku a jeho záměrech a vývojových trendech, protože podnik pro ni představuje pracovní příležitosti, udržení zaměstnanosti, rozvoj regionální ekonomiky, apod.

3 Charakteristika účetních výkazů

3.1 Rozvaha

Rozvaha poskytuje informace o finanční situaci účetní jednotky, které jsou nezbytné pro řízení. Tato okolnost ovlivňuje členění a uspořádání aktiv a pasiv. Jednotlivé položky se uvádějí jako konečné zůstatky běžného účetního období a zůstatky na konci účetního období minulého. Aktiva jsou v ní seřazena podle likvidity a podle skupin majetkových složek. Pasiva jsou členěna na vlastní a cizí zdroje. Rozvaha podává obraz o momentální finanční situaci podniku k danému okamžiku, tedy staticky [9].

Rozvahu si lze schematicky představit ve formě vertikální tabulky, která vychází z bilanční rovnice, kde aktiva = pasiva. Strana aktiv za běžné období obsahuje tři sloupce [10]:

- brutto – stav jednotlivých majetkových položek na aktivních účtech v ocenění podle zákona o účetnictví,
- korekce – výše opravných položek a oprávek k jednotlivým aktivům,
- netto – výše aktiv snížená o opravné položky a oprávkky, tedy stav majetkových položek po korekci.

Každá z položek rozvahy obsahuje také informaci o výši této položky za bezprostředně předcházející účetní období. Čtvrtý sloupec tedy obsahuje stav aktivních položek minulého účetního období snížený o opravné položky a oprávkky tedy, netto hodnotu minulého účetního období. Strana pasiv obsahuje dva sloupce, běžné a minulé účetní období.

Tabulka 1: Záhloví rozvahy

Označení	Aktiva	Číslo řádku	Běžné účetní období			Minulé úč. období
			Brutto 1	Korekce 2	Netto 3	Netto 4

Označení	Pasiva	Číslo řádku	Stav v běžném účetním období 5	Stav v minulém účetním období 6

Zdroj: [13]

Obsahové vymezení hlavních položek rozvahy [13]:

Klasifikace aktiv

Aktiva lze chápat jako veškerý majetek, který firma získala jako výsledek hospodářských operací od svého vzniku nebo byl do firmy vložen, a který je schopen v budoucnu přinášet firmě ekonomický prospěch. Jedná se o:

- A. Pohledávky za upsaný základní kapitál – obsahuje pohledávky za upisovatele, společníky a členy družstva plynoucí z povinnosti splatit vklad do základního kapitálu a upsané nesplacené akcie.
- B. Dlouhodobý majetek – je obvykle definován tím, že jeho předpokládaná použitelnost je delší než jeden rok.
 - B. I. Dlouhodobý nehmotný majetek – jedná se o majetek nehmotné povahy (zřizovací výdaje, software, ocenitelná práva, goodwill, povolenky na emise, preferenční limity, nehmotné výsledky výzkumu a vývoje),
 - B. II. Dlouhodobý hmotný majetek – je představován fyzickým majetkem. Zahrnuje zejména pozemky, budovy, stavby, umělecká díla,

- sbírky, předměty kulturní povahy, předměty z drahých kovů a další samostatné movité věci a soubory movitých věcí (stroje, zařízení, dopravní prostředky, atd.),
- B. III. Dlouhodobý finanční majetek – za dlouhodobý finanční majetek se považují obchodní podíly, cenné papíry, poskytnuté půjčky a úvěry s dobou splatnosti delší než jeden rok.
- C. Oběžná aktiva – jsou určena k okamžité spotřebě, resp. ke spotřebě po jejich relativně krátkodobém skladování (především zásoby). Současně do této skupiny patří i platební prostředky a pohledávky.
 - C. I. Zásoby – jsou to složky oběžného majetku získané nákupem nebo vlastní výrobou a určené k jednorázové spotřebě. Člení se na skladovaný materiál, nedokončenou výrobu, polotovary vlastní výroby, výrobky, mladá zvířata, zvířata ve výkrmu, ryby, včelstva a zboží,
 - C. II. Dlouhodobé pohledávky – obsahují pohledávky, které mají dobu splatnosti delší než jeden rok (pohledávky z obchodních vztahů, pohledávky - ovládající a řídicí osoba, pohledávky - podstatný vliv, pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení, dlouhodobé poskytnuté zálohy, dohadné účty aktivní),
 - C. III. Krátkodobé pohledávky – obsahují položky pohledávek, které mají dobu splatnosti kratší než jeden rok. Patří sem např. pohledávky z obchodních vztahů, pohledávky – ovládající a řídicí osoba, pohledávky – podstatný vliv, pohledávky za společníky, pohledávky na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění atd.,
 - C. IV. Krátkodobý finanční majetek – tato položka zahrnuje peníze v hotovosti, účty v bankách a krátkodobé cenné papíry a podíly.
 - D. Časové rozlišení – obsahuje položky s tituly časového rozlišení, které mají aktivní zůstatek. Hlediskem pro účtování a vykazování účetních případů časového rozlišení je skutečnost, že jsou současně známy jejich účel, částka a období, kterých se týkají. Z položek rozvahy to jsou náklady příštích období, komplexní náklady příštích období a příjmy příštích období.

Klasifikace pasiv

Pasiva lze charakterizovat jako všechny závazky a všechny vlastní zdroje firmy.

- A. Vlastní kapitál – vlastní kapitál je tvořen vlastními zdroji financování, a to externími vklady (vklady vlastníků, státu atd.) a interními (výsledky podnikatelské činnosti v podobě zisku). Vlastní kapitál se v rozvaze člení na tyto skupiny:
 - A. I. Základní kapitál – je tvořen peněžitými a nepeněžitými vklady společníků do společnosti. Způsob tvorby tohoto zdroje závisí na právní formě podnikání. Základní kapitál vytvářejí povinně kapitálové společnosti, komanditní společnost a družstva,
 - A. II. Kapitálové fondy – jsou vytvářeny z kapitálových vkladů (darů, nalezeného neodpisovaného dlouhodobého majetku, ostatních vkladů společníků), které nejsou součástí základního kapitálu. Patří sem i emisní ážio,
 - A. III. Rezervní fond, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku – tyto fondy se tvoří z čistého zisku. Člení se na zákonný rezervní fond, statutární a ostatní fondy,
 - A. IV. Výsledek hospodaření minulých let – zahrnuje výsledek hospodaření převáděný do příštích let bez určení jeho dalšího použití,
 - A. V. Výsledek hospodaření běžného účetního období – tato položka zahrnuje zisk nebo ztrátu za poslední, právě skončené účetní období. Pokud se jedná o zisk, představuje vlastní zdroj, který je určen k rozdělení, o němž má být teprve rozhodnuto. Část tohoto zisku může být použita i mimo podnik, např. k výplatě dividend nebo podílu na zisku.
- B. Cizí zdroje – jsou závazky společnosti vůči věřitelům. Za cizí zdroje musí podnik platit úroky a ostatní výdaje spojené s jeho získáním. Člení se na:
 - B. I. Rezervy – představují specifický účetní nástroj, pomocí kterého podnik do běžných nákladů účetního období zahrnuje budoucí

předpokládané náklady. Z hlediska vykazování v rozvaze se rozlišují rezervy podle zvláštních právních předpisů, rezerva na důchody a podobné závazky, rezerva na daň z příjmů a ostatní rezervy,

- B. II. Dlouhodobé závazky – jsou tvořeny emitovanými dluhopisy, závazky k jiným společníkům, závazky z pronájmu, přijatými zálohami, směnkami k úhradě nebo ostatními dlouhodobými závazky, které mají splatnost delší než jeden rok,
 - B. III. Krátkodobé závazky – od dlouhodobých závazků se liší jenom dobou splatnosti, která je jeden rok a kratší,
 - B. IV. Bankovní úvěry a výpomoci – jsou to závazky k finančním institucím, které mohou být běžné nebo dlouhodobé.
- C. Časové rozlišení – zahrnuje položky obsahující tituly časového rozlišení, které mají pasivní zůstatek a kdy jsou současně známy účel, částka a období, kterých se týkají. Člení se na výdaje příštích období a výnosy příštích období [13].

3.2 Výkaz zisku a ztráty

Výkaz zisku a ztráty (výsledovka) je účetním výkazem, který je součástí účetní závěrky. Výsledovka podrobně člení rozvahovou položku – výsledek hospodaření běžného účetního období. Obsahem výkazu zisku a ztráty je podrobný rozpis jednotlivých nákladů a výnosů účetní jednotky. Funkcí výsledovky je poskytovat informace o finanční výkonnosti (efektivitě) podniku za vymezené období.

Od roku 2003 si účetní jednotky mohou sestavovat výkaz zisku a ztráty ve dvou variantách – v druhovém členění a v účelovém členění. Dva druhy výkazu zisku a ztráty se odlišují klasifikací provozních nákladů a výnosů. Členění v části finančních a mimořádných nákladů a výnosů je shodné. Peněžní částky se pro srovnání u

jednotlivých položek výkazu zisku a ztráty uvádějí za dvě účetní období (běžného účetní období a minulé účetní období).

Výsledek hospodaření běžného účetního období po zdanění se musí rovnat výsledku hospodaření za běžné účetní období vykázanému v rozvaze. Splatnou a odloženou daň je nutné vykazovat v členění za běžnou činnost a mimořádnou činnost. Součet částek daně z příjmu za běžnou činnost a za mimořádnou činnost se musí rovnat dani z příjmů vypočtené v daňovém přiznání [10].

Tabulka 2: Záhloví výkazu zisku a ztráty

Označení	Text	Číslo řádku	Skutečnost v účetním období	
			Běžném 1	Minulém 2

Zdroj: [13]

Ve výkazu zisku a ztráty jsou postupně vyčísleny tyto důležité položky [13]:

- obchodní marže – obsahuje rozdíl mezi tržbami za prodej zboží a náklady vynaložené na prodané zboží. Tato položka má svou váhu zejména u podniků zabývajících se obchodní činností,
- přidaná hodnota – je rozdílem součtového řádku výkonů (tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, změna stavu zásob, aktivace) a součtového řádku výkonová spotřeba (spotřeba materiálu a energie, služby). K přidané hodnotě je ještě připočtena obchodní marže. Přidaná hodnota by měla být kladná, neboť tržby za prodané výrobky a služby by měly převyšovat náklady na jejich pořízení a stejně tak tržby za prodej zboží by měly převyšovat náklady na jejich pořízení. Pokud je tento výsledek záporný, svědčí to o současných či budoucích problémech podniku,

- provozní výsledek hospodaření – zahrnuje se do něj pouze výsledek hospodaření dosažený v provozní činnosti účetní jednotky (např. ve výrobní činnosti nebo ve službách), který není ovlivněn finančními operacemi a mimořádnými vlivy. Vypovídá o tom, jak si firma vede v činnostech, které má zapsány jako svůj předmět činnosti v obchodním či živnostenském rejstříku,
- finanční výsledek hospodaření – je vypočten jako rozdíl finančních výnosů a finančních nákladů a představuje výsledek hospodaření z finančních operací účetní jednotky,
- výsledek hospodaření za běžnou činnost – zahrnuje součet položek provozní výsledek hospodaření a finanční výsledek hospodaření snížený o položku daň z příjmů za běžnou činnost,
- mimořádný výsledek hospodaření – obsahuje rozdíl položek mimořádné náklady a mimořádné výnosy,
- výsledek hospodaření za účetní období (+/-) – obsahuje součet položek výsledek hospodaření za běžnou činnost a mimořádný výsledek hospodaření snížený o položku převod podílu na výsledku hospodaření společníkům. Jedná se o konečný výsledek hospodaření.

3.3 Formální pravidla pro vyplňování účetních výkazů

V rozvaze (bilanci) a ve výkazu zisku a ztráty se položky uvádějí odděleně a ve stanoveném pořadí. Další podrobnější členění těchto položek lze provést za podmínky, že zůstane zachováno stanovené uspořádání.

Položky rozvahy a výkazu zisku a ztráty se označují kombinací velkých písmen latinské abecedy, římských číslic a arabských číslic a názvem položky; položky lze členit na podpoložky, výpočtové položky se označují znaménky „+“ a „-“.

Položky rozvahy a položky výkazu zisku a ztráty, které jsou vpředu označeny arabskou číslicí, mohou být sloučeny, pokud nejde o významnou částku ve vztahu k povinnosti věrného a poctivého obrazu předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky, nebo pokud jejich sloučení přispívá k větší srozumitelnosti informace a za podmínky, že sloučené položky budou uvedeny jednotlivě v příloze.

Účetní závěrka se sestavuje v peněžních jednotkách české měny a jednotlivé položky se vykazují v celých tisících Kč. Účetní jednotka s výší aktiv celkem (netto) deset miliard Kč a vyšší mohou vykazovat jednotlivé položky v celých milionech Kč; tato skutečnost musí být uvedena ve všech částech účetní závěrky.

Položky „Aktiva celkem“ (netto) a „Pasiva celkem“ se musí rovnat. Položka „***Výsledek hospodaření za účetní období“ uvedená ve výkazu zisku a ztráty se musí rovnat položce „A.V. Výsledek hospodaření běžného účetního období“ uvedené v rozvaze [11].

4 Vypovídací schopnost účetních výkazů

Účetní výkazy jsou výchozím a základním zdrojem informací pro finanční analýzu pro všechny zainteresované subjekty uvnitř i vně podniku – pro podnikové vedení, akcionáře, věřitele, investory, analytiku kapitálových trhů aj. Nutnou podmínkou je, aby tyto výkazy věrně odrážely skutečnou situaci podniku. Účetní výkazy můžeme podle účelu, ke kterému slouží rozdělit do dvou skupin [11]:

- výkazy finančního účetnictví, které lze jinak označit i jako výkazy externí, protože poskytují informace zejména externím uživatelům. Podávají přehled o stavu a struktuře majetku, o zdrojích jeho krytí, o tvorbě a užití výsledku hospodaření, o pohybu peněžních toků a konečně o změnách vlastního kapitálu,
- výkazy vnitropodnikového účetnictví, které nepodléhají žádné metodické úpravě a každý podnik si je vytváří více či méně, ke svému obrazu a podle svých vlastních potřeb. Patří sem zejména všechny výkazy zobrazující čerpání podnikových nákladů v nejrůznějším potřebném členění (druhovému, kapacitnímu, kalkulačnímu) výkazy o spotřebě nákladů na jednotlivé výkony nebo v jednotlivých podnikových střediscích apod.

Výkazy finančního účetnictví jsou rozhodující součástí účetní závěrky.

4.1 Nedostatky ve vypovídací schopnosti účetních výkazů

Prioritní, celosvětově uznávanou účetní zásadou je **zásada věrného zobrazení skutečnosti**. Této zásadě jsou podřízeny všechny ostatní účetní principy. Lze se tedy domnívat, že účetní výkazy jsou přesným odrazem reálné ekonomické situace. Přes všestranné úsilí o takové zobrazení je však třeba přiznat, že existují jisté okolnosti, které získání žádoucího věrného obrazu znesnadňují či dokonce znemožňují. Tyto okolnosti

představují z hlediska interpretace položek účetních výkazů značná úskalí. Ta mohou narůstat jak při analýze trendů (kdy posuzujeme situaci téhož podniku v časových řadách), tak – a to zejména – při mezipodnikovém srovnávání [12].

Mezi nejzávažnější okolnosti, limitující vypovídací schopnost účetních výkazů, patří [12]:

- orientace na historické účetnictví,
- inflace,
- problém srovnatelnosti účetních výkazů (srovnatelnost údajů téhož podniku v časové řadě, srovnatelnost s jinými podniky),
- vlivy nepeněžních faktorů,
- sezónní a konjunkturální výkyvy během roku, které způsobují, že stavové veličiny v rozvaze nezobrazují průměrné celoroční podmínky,
- změny v ekonomickém prostředí (změny úrokových sazeb, pohyby kursů cizích měn, změny ve mzdové politice, odvětvové změny aj.),
- změny v legislativě (ve státní fiskální politice, v obchodním právu, ve zdravotním a sociálním pojištění, v celních a devizových předpisech, atd.),
- chybějící údaje (např. pro srovnání výsledků s minulými obdobími, s jinými obdobnými podniky, s odvětvovými údaji).

4.1.1 Historické účetnictví

Účetnictví ČR je založeno na bázi historických cen, což je ve shodě s obecně uznávanými účetními zásadami. Transakce se tedy v principu vykazují ve skutečných pořizovacích cenách (v cenách vyjadřujících historii), nikoli v běžných tržních cenách. Přijetí této zásady se považuje za záruku větší objektivitě účetních výkazů, protože skutečná pořizovací cena se dá v naprosté většině doložit doklady (vykazované údaje lze považovat za průkazné), zatímco přiřazení běžné tržní ceny k pořizovanému majetku je založeno často na odhadech a může být tudíž značně subjektivní [12].

V praxi se neuplatňuje jediný princip oceňování pro všechny položky rozvahy. Navíc použití určité oceňovací veličiny ovlivňuje výsledek hospodaření, proto není její výběr ponechán na libovůli podniků, ale je upraven zákonem o účetnictví. Zákon rozeznává tyto oceňovací základny [1]:

1. Cena pořízení – cena, za kterou byl majetek získán (bez nákladů souvisejících s jeho pořízením).
2. Pořizovací cena – cena, za kterou byl majetek získán včetně nákladů souvisejících s jeho pořízením.
3. Reprodukční pořizovací cena – cena, za kterou byl majetek pořízen v době, kdy se o něm účtuje.
4. Vlastní náklady zahrnující přímé náklady vynaložené na výrobu nebo jinou činnost, popřípadě – podle charakteru majetku – i část nepřímých nákladů vztahující se k těmto činnostem.
5. Nominální hodnota – peněžní částka trvale přiřazená určité složce majetku, a to se záměrem tento majetek popsat nebo identifikovat.
6. Čistá realizační cena – prodejní cena snižená o náklady spojené s prodejem.

Některé nesporné přednosti historického účetnictví (je dostatečné průkazné, objektivní a ověřitelné, zajišťuje ochranu a kontrolu majetku) nemohou vyvážit jeho nedostatky. Mezi nejzávažnější patří tyto skutečnosti [12]:

- nebere v úvahu (až na určité výjimky vyplývající z předpisů) změny cen konkrétních položek aktiv (popř. dluhů), tj. změny tržních cen majetku, který má podnik v držbě,
- ignoruje změny kupní síly peněžní jednotky, a tím v konečném důsledku zkresluje výsledek hospodaření běžného roku.

Pro smysluplné uplatnění historických cen má být splněn předpoklad, uváděný jako účetní zásada stálé kupní síly peněžní jednotky. Protože tento předpoklad u nás splněn není, praktická aplikace zásady historických cen způsobuje závažné obtíže při interpretaci účetních výkazů.

Vedle historických cen, existují další oceňovací základny [1]:

- běžná tržní cena – toto ocenění vyjadřuje částku peněz, kterou by bylo nutno uhradit za určitý majetek, kdyby se tentýž majetek pořizoval v současnosti. Jedná-li se o cenu obnovy aktiva za shodné aktivum, nazývá se tato cena běžnou reprodukční cenou (v ČR reprodukční pořizovací cenou). Tato oceňovací základna se používá v omezeném rozsahu, vždy ve shodě s platnými předpisy o oceňování,
- realizovatelná hodnota – při použití této oceňovací základny se aktivum ocení v peněžní částce, kterou by bylo možno získat jeho řádným, standardním prodejem v době, kdy se prodej má uskutečnit. Jestliže se od realizovatelné hodnoty odečte odhadnutá výše přímých nákladů spojených s jeho prodejem, obdrží se čistá realizovatelná hodnota (v ČR čistá prodejní cena),
- současná hodnota – při použití současné hodnoty je aktivum oceněno v současné diskontované hodnotě budoucích čistých peněžních příjmů, které za normálních podmínek daná položka aktiv podle očekávání přinese. K diskontování se používá tržní úroková míra působící v době, kdy se aktivum oceňuje,
- reálná hodnota – rozumí se jí částka, za niž by bylo možno vyměnit aktivum nebo vyrovnat závazek za obvyklých podmínek mezi obeznamenými, k transakci ochotnými a nespřízněnými partnery. Reálná cena se stanovuje jako tržní cena, pokud není tato cena k dispozici, je třeba učinit odhad.

Od 1.1. 2002 stanovuje zákon č. 563/1991, o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, oceňování některých finančních aktiv tzv. reálnou hodnotou nebo ekvivalencí k okamžiku sestavení účetní závěrky. Tím je více respektován princip věrného

a poctivého zobrazení skutečnosti v účetnictví, neboť dochází k přecenění cenného papíru z historické ceny na reálnou hodnotu [18].

4.1.2 Inflace

V období inflace není historická cena rozhodující, protože vyjadřuje operace v dřívější, proti současnosti odlišné kupní síle. Za takové situace nemohou být účetní výkazy spolehlivou základnou pro analýzu finanční situace a efektivnosti podnikové činnosti, ani pro prognózování budoucího vývoje.

Přesné vymezení inflace (včetně hranice kdy začíná a končí) je velmi obtížné. Často se v této souvislosti hovoří raději o měnících se cenách. Inflace je totiž vždy spojena s růstem cenové hladiny a tím i s poklesem kupní síly peněz. Přesto se odlišuje „normální“ inflace (vyjádření jednociferným či jemu blízkým číslem) od „hyperinflace“, při níž se roční zvýšení cen vyjadřuje dvoumístnými i vícemístnými indexy [12].

4.1.2.1 Vliv inflace na rozvahu

V rozvaze je vliv inflace přímý, či zprostředkovaný u všech aktiv a pasiv.

Nejpodstatněji se inflace dotýká vyjadřování hodnoty **dlouhodobého hmotného majetku**. Inflace zde postihuje zejména podniky se starším vybavením, u nichž je velká část investičního majetku již odepsána, což vede k vykazování obzvláště vysokého avšak nereálného zisku. Pokud zde není část zisku držena na potřeby budoucí obnovy, manažeři rozpouštějí majetkovou podstatu firmy a omezují její reprodukční schopnost. Další problém je v tom, že externí uživatel výkazů nemůže objektivně posoudit budoucí finanční pozici neboť je opomíjena současná cenová úroveň.

Podobná situace je i u **zásob**: materiál se skladuje v pořizovací ceně a v této ceně se také vydává do spotřeby. Materiál na skladě je tak podhodnocen. Míra podhodnocení závisí na zvoleném způsobu oceňování; např. při metodě FIFO se spotřebovává materiál za nižší ceny, na skladě zůstává materiál pořízený za vyšší ceny, takže jeho ocenění v rozvaze se spíše přibližuje reprodukčním cenám. Z toho však plyne, že v konečném důsledku je podhodnoceno i ocenění nedokončené výroby a výrobků.

Posledním velmi výrazným příkladem pro vliv inflace je položka **peněžních prostředků a pohledávek** – přirozený úbytek kupní síly a následné zhoršení likvidity podniku [15].

Jak je vidět, rozvaha sestavená na principu historických cen neinformuje o tom, jakou má podnik hodnotu. Pro tuto skutečnost hovoří i další fakta [12]:

- řada vykazovaných položek jsou tvořeny na základě „odhadů“ – například opravné položky k majetku, zákonné i ostatní rezervy, dohadné položky, či odpisy, u nichž se stanovuje doba používání a zbytková hodnota majetku,
- v aktivech lze nalézt majetek, který prokazatelně nepřinese žádný budoucí ekonomický prospěch, je však vykazován např. z legislativních důvodů a zvyšuje tak výsledek hospodaření,
- v aktivech může některý majetek i chybět. Například majetek pořízený formou leasingu ve své rozvaze uvádí jeho vlastník a ne skutečný uživatel.

4.1.2.2 Vliv inflace na výkaz zisku a ztráty

Odpisy dlouhodobého majetku (zahrnované do nákladů ve výši odvozené z historické ceny) se s růstem inflace stále výrazněji odklánějí od jejich reálné výše potřebné na obnovu tohoto majetku. Účetní odpisy jsou ve výkazu zisku a ztráty tudíž podhodnoceny a rozdíl mezi jejich reálnou a vykázanou výší vstupuje zastřeně do výsledku hospodaření, který se tím zvyšuje. Jedná se tedy o zdánlivý, fiktivní zisk, který

podléhá dani z příjmů, a v souvislosti s tímto, vyšší zisk znamená současně větší tlak na výplatu dividend, podílů, tantiém aj., a také tlak zaměstnanců na zvýšení mezd.

Spotřeba **zásob** je do nákladů zahrnuta skutečnou pořizovací cenou (byť případně modifikovanou přípustnými oceňovacími technikami), tedy v zásadě cenou nižší než je cena, za kterou bude materiál nově pořízen. Tím se – obdobně jako v případě odpisů – stlačují náklady a výsledek hospodaření se zvyšuje o fiktivní, nereálný zisk.

Ve výkazu zisku a ztráty se navíc míchají náklady odvozené z historických cen (nákupní cena prodaného zboží, spotřeba materiálu, odpisy aj.) s výnosy odpovídajícími převážně běžným cenám, platným v momentu realizace (tržby za prodej zboží, tržby za prodej vlastních výrobků a služeb apod.) [12].

4.1.2.3 Možnosti omezení inflační deformace

V praxi tržních ekonomik existuje východisko, jež by zlepšilo vypovídací schopnost účetních výkazů. Postupuje se několika způsoby, z nichž pro naši současnou praxi je nejschůdnější řešení, při němž se účetní výkazy vyhotovené na bázi historických cen dodatečně (mimo systém účetnictví) **přepočtou v závislosti na změnách cen**. Přitom je třeba řešit základní problém souvisící s volbou veličiny použité pro přepočet [12]:

- a) zda použít všeobecný index růstu cen (obvykle vyjadřovaný jako index maloobchodních cen), jímž se přepočtou všechny složky majetku nebo
- b) zda přepočítávat jednotlivé položky majetku podle jejich individuálního (specifického) cenového pohybu, tj. podle běžných (reprodukčních) cen (nákladů).

Teprve přepočtené účetní výkazy mohou být solidní základnou jak pro finanční analýzu, tak pro prognózování finanční situace a efektivnosti hospodářské činnosti a pro přijetí rozhodnutí v oblasti finančního řízení vůbec.

4.1.3 Srovnatelnost údajů v časové řadě

Abychom dokázali posoudit vývoj hospodaření dané účetní jednotky, srovnáváme výsledky téhož podniku v časové řadě. Zajištění srovnatelnosti výsledků jediného podniku v časové posloupnosti napomáhá obecně uznávaná zásada konzistence (věcné a metodické stálosti), vycházející z požadavku, aby – v případech, kdy platné účetní předpisy umožňují volbu – podnik používal zvolenou účetní politiku, metodu účtování a vykazování údajů nezměněně, tj. časově nepřetržitě a věcně důsledně. Případné změny smí provést výhradně jen na rozhraní účetních období, a to z jediného důvodu: aby věrněji zobrazil skutečnost. Rozdíly vyplývající ze změn způsobů oceňování se promítnou do účetnictví bezprostředně následujícího účetního období. Důvody změn a peněžní částky z nich vyplývající (s vyčíslením vlivu na výši majetku, závazků a výsledku hospodaření) musí být uvedeny v příloze [12].

4.1.4 Srovnatelnost s tuzemskými podniky

Podnik neexistuje sám pro sebe, jeho existence je úzce spjata s okolním prostředím, zejména pak s úrovní hospodaření konkurenčních podniků. Průřezovou srovnatelnost podnikatelských subjektů podporuje v naší zemi skutečnost, že ministerstvo financí upravuje normativně nejen účetní závěrku, ale upravuje i běžné účetnictví, pro něž vyhláší závaznou účtovou osnovu a postupy účtování. Nicméně ponechává podniku určitý prostor pro svobodnou volbu tím, že vymezuje určité „mantinely“, v nichž se účetnictví podniku smí pohybovat a v jejichž rámci o podniku „vypovídá“. Tak vznikají mezi týmiž položkami účetních výkazů různých podniků obsahové rozdíly, které lze klasifikovat takto [14]:

- odlišnosti vyplývající z rozdílné účetní politiky,
- odlišnosti v aplikaci obecně uznávaných účetních zásad,
- odlišnosti metodické.

Rozdíly v přijaté účetní politice způsobují, že tytéž operace dvou jinak srovnatelných podniků mohou být vykázány odlišně. Mohou se týkat těchto oblastí: přijatá politika účetních odpisů, způsob zařazování drobného hmotného a nehmotného majetku, přijaté způsoby oceňování zásob a zvolené metody oceňování jejich spotřeby nebo přijatá politika tvorby rezerv a řada dalších. Je tedy důležité ověřit si, jakou účetní politiku podnik zvolil v případech, kdy je mu delegováno právo volby.

Mezi nejdůležitější obecně uznávané zásady patří zásada opatrnosti a aktuální princip. Zásada opatrnosti vyžaduje zahrnout do nákladů běžného roku finanční důsledky možných podnikatelských rizik a znehodnocení aktiv a také vytvářet a do nákladů, či závazků běžného roku zahrnovat rezervy bez ohledu na to, že tvorba rezervy vyžaduje prokázat věcnou a časovou souvislost s daným obdobím. Je tedy zřejmé, že aplikace zásady opatrnosti vede ke vzniku zjevných i tichých rezerv, a tím mění hodnotu aktiv, pasiv i výsledku hospodaření. Zásada aktuálnosti tvrdí, že kritériem pro uznání výnosů a nákladů je období jejich vzniku, nikoli období jejich přijetí, či úhrady. Při dogmatickém dodržování této zásady ovšem může dojít k problémům v oblasti vykazování nákladů příštích období, příjmů příštích období a dohadných položek aktivních, či pasivních, protože se jedná o položky jejichž výše, či struktura je nejistá [12].

Metodické rozdíly vyplývají z odlišného výkladu obecně formulovaných pravidel a z rozdílné aplikace rámcových účetních postupů. Důsledkem je odlišné zobrazení dané transakce v účetních knihách různých podniků a tím i její odlišné vykázání v účetní závěrce (aniž to musí znamenat porušení předpisů či požadavků standardu) [14].

4.1.5 Mezinárodní srovnatelnost

Účetní výkazy zahraničních společností jsou základnou pro mezinárodní srovnávací analýzu. Při mezinárodním srovnávání nastávají větší problémy než při srovnávání

mezi tuzemskými podniky. Jejich významnost je relativní a liší se podle země původu. Základní odlišnosti jsou především v těchto bodech [14]:

- přístup k datům,
- včasnost informací,
- jazykové a terminologické bariéry,
- cizí měna,
- odlišná forma výkazů,
- rozdíly v klasifikaci aktiv a pasiv,
- rozsah zveřejňovaných údajů,
- odlišnosti v účetních principech.

V tomto směru je velmi důležitá harmonizace účetnictví, tedy přibližování účetních pravidel a účetních výkazů různých zemí do té míry, aby předkládané výkazy byly obecně srozumitelné.

4.1.6 Vliv nepeněžních faktorů

Vliv nepeněžních faktorů, které se v účetních výkazech nemohou objevit přímo, ale je nutné je vzít v úvahu (kvalita pracovní síly, firemní značka, sociální vztahy, úroveň managementu). Těmto faktorům se přikládá váha zejména v souvislosti s posuzováním investic. Zpravidla se nepeněžní faktory hodnotí samostatně jako doplňkové faktory [15].

4.2 Záměrné ovlivňování vypovídací schopnosti účetních výkazů

Na vedení účetnictví mají v podnikové praxi značný vliv i daňové zákony, zejména ve vztahu k výpočtu daňového základu a z něj plynoucí daňové povinnosti. Daňové zákony řeší problematiku odpisování z hlediska uznatelnosti nákladů při výpočtu daňového základu, stejně tak i stanovují, jaké způsoby oceňování spotřeby materiálu jsou daňově přípustné, obecně které náklady jsou „daňové“ a které „nedaňové“. Dosavadní podniková praxe směřovala spíše k přizpůsobení účetnictví daňovým požadavkům, zejména v oblasti odpisování investičního majetku se u menších firem často potkáváme s trendem ztotožňovat systém účetních a daňových odpisů. Lze shledat i případy, kdy mají účetní zafixovanu „daňovou“ dobu odepisování a domnívají se, že jsou povinni se v jejím rámci pohybovat i při stanovování účetního odpisového plánu. Postupem času se však zejména v podnicích, které podléhají povinnosti ověření účetní závěrky auditorem, projevují tendence k odlišování účetních a daňových odpisů. Do jisté míry je to způsobeno i tlakem auditorů, kteří v odpisových plánech trvají na souladu délky odpisování a skutečného využívání daného aktiva.

Je známo, že podniky se snaží vylepšit si daňový základ aplikací povolených účetních postupů a zrovna tak se snaží z různých důvodů předcházet nežádoucí – vysoké nebo nízké – úrovni výsledku hospodaření. V angličtině se pro to již ustálil výraz „creative accounting“. Finanční analytik odkázaný na účetní výkazy, jako na jediný dostupný zdroj informací, musí s těmito snahami počítat a snažit se interpretovat publikované účetní informace s přihlédnutím k těmto „deformacím“ [11].

Podniky mohou ovlivňovat účetní výkazy účetními postupy, které jsou tvořeny na základě odhadů:

- zákonné a ostatní rezervy,
- opravné položky k majetku,

- odpisy dlouhodobého majetku,
- dohadné položky aktivní a pasivní,
- přechodné položky aktiv a pasiv.

4.2.1 Rezervy

Rezervy jsou určeny jednak na přesně vymezené budoucí závazky jako jsou např. závazky související s úhradou daní, s opravami dlouhodobého majetku apod., a jednak na případná (očekávaná) rizika či ztráty plynoucí z podnikání (např. na ztráty způsobené nepříznivým pohybem kursů zahraničních měn). Z důvodu opatrnosti je správné zdržet určitou část peněz již nyní na úhradu budoucích závazků, neboť vyplývají se současné činnosti podniku stejně tak jako na úhradu budoucích rizik, která podnik dnes očekává. Rezervy mají charakter dohadnosti, neboť představují cizí závazky, u nichž není přesně známa budoucí výše popř. ani období, kdy k jejich plnění dojde. Rezervy jsou vytvářeny z nákladů běžného období (což snižuje zisk) a v rozvaze vyjadřují očekávané snížení ekonomického prospěchu podniku. Výše rezerv se stanoví procentem z určeného základu nebo absolutní částkou [13].

Rezervy se člení na [13]:

- zákonné rezervy – tvorba je určena zákonem o rezervách a zohledněna zákonem o daních z příjmů (např. na opravy dlouhodobého hmotného majetku)
- ostatní rezervy – rozhoduje o nich podnik sám (např. rezervy na daň z příjmu, na rizika a ztráty).

4.2.2 Opravné položky

Opravné položky umožňují promítnout do účetnictví očekávané snížení hodnoty majetku podniku tak, aby jeho ocenění lépe odpovídalo věrnému a pravdivému zobrazení skutečnosti. Vytvářejí se při uzavírání účetních knih jen v případech, kdy

snížení hodnoty konkrétního aktiva není trvalého charakteru a převádějí se z roku na rok. U dlouhodobého majetku, jehož užitná hodnota se průběžně snižuje opotřebením (odpisy) se vytvoří opravná položka v případech, kdy byla při inventarizaci zjištěna výrazně nižší hodnota majetku než je jeho hodnota, zachycená v účetnictví. Neprokáželi se při inventarizaci opodstatněnost výše opravných položek, tak se opravné položky sníží popř. zruší vyúčtováním ve prospěch výnosů. Pokud se na určitý titul snížené hodnoty majetku vytváří rezervy, nelze současně tvořit opravnou položku.

Daňové zákony nepovažují opravné položky za výdaje nutné k dosažení, zajištění a udržení příjmů. Neznamenají rovněž snížení daňového základu, snižují pouze účetní zisk, aby při rozdělení zisku na podíly společníků či na dividendy akcionářů byla dodržena dostatečná opatrnost, aby podniku zůstaly dostatečné zdroje na případné ztráty a rizika. Výjimkou jsou opravné položky k pohledávkám za dlužníky v konkurzním a vyrovnávacím řízení a k nepromlčeným pohledávkám, zachyceným v účetnictví a splatným po 31. 12. 1994, a to ve výši stanovené zákonem č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů.

Opravné položky nelze tvořit na zvýšení hodnoty majetku. Při prodeji majetku se opravné položky, které se k němu váží, zruší vyúčtováním ve prospěch výnosů [13].

4.2.3 Odpisy

U dlouhodobého majetku není možné zahrnout celou vstupní cenu v jediném účetním a zdaňovacím období do nákladů, tato cena se do nákladů přenáší postupně prostřednictvím odpisů dlouhodobého majetku. Odpisy dlouhodobého majetku můžeme rozdělit na odpisy [17]:

- účetní,
- daňové.

Účetní a daňové odpisy se oddělují, protože pro daňové odpisy jsou zákonem stanoveny hranice a limity, které je nutné dodržovat. Účetní odpisy vycházejí z rozhodnutí podniku, zobrazují skutečnost a poskytují důležité informace o nákladech.

Účetní odpisy vyjadřují trvalé snížení hodnoty majetku a musí vyjadřovat skutečnou míru opotřebenosti majetku. Účetní jednotka si sestaví odpisový plán, podle kterého provádí účetní odpisování majetku. Účtují se pouze účetní odpisy, daňové odpisy slouží pro informaci o výši daňově uznatelných odpisů.

Základní metody účetního odpisování:

- metoda časová: rovnoměrné (lineární) odpisy, zpomalené (progresivní) odpisy a zrychlené (degresivní) odpisy
- metoda výkonová: stanovují se v případech, kdy je opotřebenění majetku závislé na využívání majetku.

Způsob účetního odpisování by měl být vybrán tak, aby co nejvěrněji zobrazoval skutečnost.

- **Rovnoměrné (lineární) odpisy**

Tímto způsobem by měl být odpisován majetek, který se opotřebává po celou dobu používání rovnoměrně. Při využívání rovnoměrných odpisů se v každém roce do účetních nákladů přenesou stejná výše vstupní ceny daného majetku.

$$\text{rovnoměrný odpis} = \frac{VC}{t}$$

VC = vstupní cena odpisovaného majetku

t = doba odpisování

- **Degresivní (zrychlené) odpisy**

Zrychlenými odpisy by měl být odpisován majetek, který v průběhu prvních let používání ztrácí větší část své hodnoty než v následujících letech (např. počítače).

$$\text{zrychlený odpis} = \frac{2 * VC * (t + 1 - i)}{t * (t + 1)}$$

VC = vstupní cena odepisovaného majetku

t = doba odpisování

i = rok odpisování

- **Zpomalené (progresivní) odpisy**

Tato metoda účetních odpisů je vhodná využít pro majetek, který ztrácí svou hodnotu především na konci své životnosti. U zpomalených odpisů platí, že z hodnoty dlouhodobého majetku je v každém dalším roce odpisování odepsána vyšší částka než v roce předcházejícím.

$$\text{zpomalený odpis} = \frac{2 * VC * i}{t * (t + 1)} [17]$$

VC = vstupní cena odepisovaného majetku

t = doba odpisování

i = rok odpisování

4.2.4 Dohadné položky aktivní a pasivní

Dohadné položky se používají při zúčtování dosud nezaúčtovaných pohledávek a závazků, které věcně a časově souvisejí s běžným obdobím, ale u kterých není přesně známa jejich výše k rozvahovému dni [13].

4.2.5 Přejícné položky aktiv a pasiv

Pro ně je charakteristické, že období jejich vzniku nesouhlasí s obdobím, do něhož věcně náleží. Je proto potřebné je před sestavením účetních výkazů správně časově zařadit, tj. časově rozlišit [12].

5 Metodika

Cílem práce je stanovit nedostatky, které omezují vypovídací schopnost rozvahy a výkazu zisku a ztráty. Tyto nedostatky analyzovat a zpracovat návrh možných řešení, jak tyto nedostatky minimalizovat.

V teoretické části práce jsou popsány účetní výkazy, konkrétně rozvaha a výkaz zisku a ztráty. Jsou zde uvedeny právní předpisy a také uživatelé účetních výkazů. Hlavní kapitola teoretické části je věnována nedostatkům účetních výkazů včetně jejich záměrného ovlivňování. Těchto teoretických poznatků je využito v praktické části diplomové práci.

V praktické části je nejdříve charakterizována sledovaná společnost. Pro posouzení nedostatků, je v práci zobrazena rozvaha a výkaz zisku a ztráty za rok 2009. Některé informace jsou čerpány z výročních zpráv společnosti.

Další kapitola se zaměřuje přímo na hlavní nedostatky, které zkreslují vypovídací schopnost účetních výkazů. V práci jsou uvedeny některé hlavní metody oceňování majetku používané společnostmi, které jsou čerpány z přílohy k účetní závěrce. Na konkrétních příkladech je zobrazeno, jak zvolené metody oceňování působí na položky ve výkazech. U nedostatků, které jsou založeny na subjektivním postoji společnosti, jsou názorně ukázány rozdíly ovlivněných a neovlivněných výkazů. U některých nedostatků jsou využity statistické údaje, jako je vývoj inflace a na modelových příkladech je zobrazen jejich vliv na finanční výkazy. V práci jsou pro názornost uvedeny tabulky a grafy. Součástí práce je také návrh možných řešení, jak uvedené nedostatky vypovídací schopnosti účetních výkazů minimalizovat.

6 Charakteristika společnosti

Společnost, na které je aplikována praktická část, je významným výrobcem vstříkovacích zařízení pro dieselové motory s aplikacemi převážně v oblasti zemědělství, stavebnictví a diesel agregátů s dosahem do aplikací na lodích, lokomotivách, autobusech a lehkých nákladních vozech. Jedná se o akciovou společnost, která si nepřála být jmenována.

Tradice firmy se datuje od roku 1946. Klíčovými produkty jsou především vstříkovací čerpadla, vstříkovače a trysky pro vznětové motory a dále výrobky pro automobilový průmysl (např. vyvažovací hřídele, zdvihátka) a produkty přesného strojírenství (výroba na tisíce milimetrů). Od počátku svého založení se podnik zabývá nejen vlastním vstříkáním nafty, ale i celým systémem vstříkávání paliva, komplexním servisem a individuálním přizpůsobováním návrhů. Jeho síla spočívá také v tom, že pro vstříkací systémy je schopen zajistit vlastní výrobou většinu komponentů: jednoválcová čerpadla s cizím pohonem, víceválcová čerpadla (čerpadla s válci v řadě) s vlastním pohonem vačkového hřídele a řadu příslušenství, které se skládá převážně z ventilů, čepových a otvorových trysek, držáků vstříkovacích trysek a palivových filtrů. Produktovou řadu navíc doplňují zkušební přístroje pro seřizování čerpadel a autokomponenty. Výrobky společnosti splňují nejpřísnější platné předpisy a společnost vlastním vývojem drží krok s požadavky trhu na stále se zpřísnující se emisní limity motorů.

Společnost je kvalifikovaným OEM (Original Equipment Manufacturer) partnerem celé řady významných výrobců motorů, a to jak ve vyspělých zemích EU a Ameriky, tak na východních trzích (Indie, Čína, Bělorusko, Rusko, aj.) Poskytuje zákazníkům komplexní službu od vývoje přes vzorkování a naladění vstříkovací soupravy na daný motor, až po sériové dodávky. Mezi klíčové zákazníky patří renomované firmy jako Andoria, Deutz, John Deere, Steyr, Škoda, VW, Tatra, Wabco, Zetor a další přední

výrobci dieselových motorů. Společnost je certifikována podle norem ISO 9001, QS 9000, VDA 6.1 a TS 16949. Připravuje se certifikace ISO 14001.

Společnost vyrábí ve čtyřech závodech umístěných v Jihlavě, Jemnici, Batelově a ve Velkém Meziříčí. Společnost k 31. prosinci 2009 patří s 1 206 zaměstnanci mezi významné zaměstnavatele v kraji Vysočina.

6.1 Organizační struktura

Organizační struktura společnosti je z hlediska plánování, řízení výroby a následné kontroly rozdělena na tři základní oblasti. Jsou jimi oblast výroby, oblast obchodu a rozvoje a ostatní správní činnosti.

Oblast výroby je dále rozčleněna podle umístění a druhu výroby na pět samostatných výrobních jednotek:

- Výroba Jihlava – trysky
- Výroba Jihlava – čerpadla
- Výroba Batelov
- Výroba Jemnice
- Výroba Velké Meziříčí

Oblast obchodu a rozvoje se skládá z obchodního úseku, technického úseku a úseku technického servisu, který se zabývá výrobou a opravami přípravků, nářadí, měřidel, zkušebního a servisního zařízení a jednoúčelových strojů. Servis výše uvedeným organizačním jednotkám zajišťují liniové útvary – ekonomika, nákup a logistika, personalistika, kvalita a facility.

7 Rozvaha a výkaz zisku a ztráty

Společnost sestavuje účetní závěrku v plném rozsahu. Rozhodným obdobím je kalendářní rok (od 1. ledna 2009 do 31. prosince 2009). Společnost má povinnost ověřovat účetní závěrku auditorem. Účetní závěrku společnosti tvoří:

- a) rozvaha v plném rozsahu,
- b) výkaz zisku a ztráty v plném rozsahu,
- c) příloha,
- d) přehled o peněžních tocích,
- e) přehled o změnách vlastního kapitálu.

Pro zhodnocení rozvahy a výkazu zisku a ztráty jsou k dispozici výkazy za rok 2009, tzn., že jsou k dispozici i data z roku 2008. Rozvaha a výkaz zisku a ztráty v plném rozsahu jsou uvedeny v příloze I a II.

7.1 Rozvaha

Označení	AKTIVA	31. 12. 2009			31. 12. 2008
		Brutto	Korekce	Netto	Netto
	AKTIVA CELKEM	2 356 516	-1 405 957	950 559	1 382 053
B.	Dlouhodobý majetek	1 946 485	-1 361 624	584 861	609 447
B. I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	67 320	-61 523	5 797	7 374
B. II.	Dlouhodobý hmotný majetek	1 879 119	-1 300 101	579 018	602 045
B. III.	Dlouhodobý finanční majetek	46	0	46	28
C.	Oběžná aktiva	395 188	-44 333	350 855	745 659
C. I.	Zásoby	238 090	-43 321	194 769	224 913
C. II.	Dlouhodobé pohledávky	0	0	0	143 348
C. III.	Krátkodobé pohledávky	153 613	-1 012	152 601	349 122
C. IV.	Krátkodobý finanční majetek	3 485	0	3 485	28 276
D. I.	Časové rozlišení	14 843	0	14 843	26 947

Označení	PASIVA	31. 12. 2009	31. 12. 2008
	PASIVA CELKEM	950 559	1 382 053
A.	Vlastní kapitál	129 597	290 407
A. I.	Základní kapitál	2 000	2 000
A. II.	Kapitálové fondy	144 508	144 507
A. III.	Rezervní fondy a ostatní fondy ze zisku	3 971	3 919
A. IV.	Výsledek hospodaření minulých let	139 781	136 320
A. V.	Výsledek hospodaření běžného účetního období (+,-)	-160 663	3 661
B.	Cizí zdroje	818 273	1 087 560
B. I.	Rezervy	8 923	11 806
B. II.	Dlouhodobé závazky	5 707	134 494
B. III.	Krátkodobé závazky	245 947	370 106
B. IV.	Bankovní úvěry a výpomoci	557 696	571 154
C. I.	Časové rozlišení	2 689	4 086

7.2 Výkaz zisku a ztráty

Označení	TEXT	Skutečnost v účetním období	
		2009	2008
I.	Tržby za prodej zboží	17 998	14 121
A.	Náklady vynaložené na prodané zboží	13 742	11 434
+	Obchodní marže	4 256	2 687
II.	Výkony	668 198	1 369 950
B.	Výkonová spotřeba	465 287	910 471
+	Přidaná hodnota	207 167	462 166
C.	Osobní náklady	300 947	543 617
D.	Daně a poplatky	1 473	1 072
E.	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	73 354	70 934
III.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	10 040	57 615
F.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu	6 918	52 234
G.	Zvýšení/snížení rezerv a opravných položek v provozní oblasti	-1 738	37 960
IV.	Ostatní provozní výnosy	5 952	9 669
H.	Ostatní provozní náklady	5 961	8 994

*	Provozní výsledek hospodaření	-163 756	-185 361
VI.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	0	153
J.	Prodané cenné papíry a podíly	0	510
IX.	Výnosy z přecenění cenných papírů a derivátů	97 889	72 654
L.	Náklady z přecenění cenných papírů a derivátů	138 035	71 985
M.	Zvýšení/snížení rezerv a opravných položek ve finanční oblasti	0	-510
X.	Výnosové úroky	26	177
N.	Nákladové úroky	23 035	26 245
XI.	Ostatní finanční výnosy	151 867	316 853
O.	Ostatní finanční náklady	124 548	211 580
*	Finanční výsledek hospodaření	-35 836	80 027
Q.	Daň z příjmu za běžnou činnost	- 38 393	-23 522
**	Výsledek hospodaření za běžnou činnost	-161 199	-81 812
XIII.	Mimořádné výnosy	2 446	147 246
Ř.	Mimořádné náklady	1 910	40 675
S.	Daň z příjmu z mimořádné činnosti	0	21 098
*	Mimořádný výsledek hospodaření	536	85 473
***	Výsledek hospodaření za účetní období	-160 663	3 661
***	Výsledek hospodaření před zdaněním	-199 056	1 237

8 Nedostatky účetních výkazů

8.1 Historické účetnictví

Účetní výkazy společnosti jsou sestaveny v historických cenách kromě derivátů, které jsou vykázány v reálné hodnotě. To je v souladu se všeobecně uznávanými účetními zásadami. Je důležité znát způsoby oceňování, které společnost používá, protože na této činnosti závisí vypovídací schopnost účetních výkazů.

Způsoby oceňování ve společnosti:

- 1. Dlouhodobý hmotný majetek** – hmotný majetek, jehož doba použitelnosti je delší než 1 rok a pořizovací cena převyšuje 40 000 Kč za položku, je společností považován za dlouhodobý hmotný majetek. Společnost se tak při oceňování dlouhodobého hmotného majetku řídí zákonem o daních z příjmů. Nakoupený dlouhodobý hmotný majetek je vykazován v pořizovacích cenách, které zahrnují cenu pořízení a náklady s jeho pořízením související. Dlouhodobý hmotný majetek vytvořený vlastní činností oceňuje vlastními náklady. Dlouhodobý hmotný majetek odpisuje společnost metodou rovnoměrných účetních odpisů na základě jeho předpokládané doby životnosti následujícím způsobem:

Pozemky	–
Budovy a stavby	40 – 70 let
Stroje a zařízení	5 – 25 let
Inventář	5 – 10 let
Motorová vozidla	5 – 10 let

Pokud zůstatková hodnota aktiva přesahuje jeho odhadovanou zpětně získatelnou částku, je jeho zůstatková hodnota snížena na tuto částku prostřednictvím opravné položky. Náklady na opravy a údržbu dlouhodobého

hmotného majetku se účtují přímo do nákladů. Technické zhodnocení dlouhodobého hmotného majetku je aktivováno.

Na účetní výkazy má vliv rozhodnutí účetní jednotky o klasifikaci druhů majetku, o stanovení limitu pořizovací ceny, o zařazení položky do pořizovací ceny, o vymezení nákladů zařazovaných do vlastních nákladů a o vytvoření odpisových plánů.

Účetní předpisy umožňují účetním jednotkám stanovení limitu pořizovací ceny. Společnost zvolila limit 40 000 Kč, protože ten vyplývá ze zákona o daních z příjmů a nemusí tak provádět úpravy při výpočtu základu daně. Na příkladu 1 jsou ukázány důsledky volby limitu vyššího a nižšího než je používaných 40 000 Kč.

Příklad 1: Společnost nakoupí stroj za 45 000 Kč. Limit pro zařazení položky do dlouhodobého hmotného majetku je stanoven na 50 000 Kč. Stroj nebude zařazen do dlouhodobého hmotného majetku ($45\,000\text{ Kč} < 50\,000\text{ Kč}$) a celá částka bude zaúčtována do nákladů. Pokud společnost stanoví pro zařazení položky do dlouhodobého hmotného majetku limit 30 000 Kč, bude stroj zařazen do aktiv ($45\,000\text{ Kč} > 30\,000\text{ Kč}$) a bude se účetně odepisovat.

Důležité je stanovení, které náklady vstupují do pořizovací ceny majetku. Právní úprava definuje náklady, které jsou součástí pořizovací ceny (např. clo, doprava, montáž, atd.) Tento výčet nemusí být úplný a společnost může zařadit neuvedený druh nákladu do pořizovací ceny. Proto se vyhláškou také stanovují náklady, které nemohou být součástí pořizovací ceny (např. kurzové rozdíly, úroky z prodlení, výdaje na opravu a údržbu). Obdobná je oblast vymezení nákladů zařazovaných do vlastních nákladů vyráběného dlouhodobého majetku. Mezi vlastní náklady patří přímé náklady (např. přímý materiál, přímé mzdy) a nepřímé náklady (např. výrobní režie) související s vytvořením majetku.

Odpisy hrají v oceňování významnou roli. Jejich problematice a vlivu na účetní výkazy je věnována samostatná kapitola.

2. Dlouhodobý nehmotný majetek – majetek, jehož doba použitelnosti je delší než 1 rok a pořizovací cena převyšuje 60 000 Kč za položku. Nakoupený nehmotný majetek vykazuje společnost v pořizovacích cenách, které zahrnují cenu pořízení a náklady s jeho pořízením související. Veškeré výdaje na výzkum jsou účtovány do nákladů. Dlouhodobý nehmotný majetek je také odpisován metodou rovnoměrných odpisů na základě jeho předpokládané doby životnosti následujícím způsobem:

Software	5 let
Ocenitelná práva	5 let

Pokud zůstatková hodnota aktiva přesahuje jeho odhadovanou zpětně ziskatelnou částku, je jeho zůstatková hodnota snížena na tuto částku prostřednictvím opravné položky.

Na ocenění dlouhodobého nehmotného majetku mají vliv stejné případy uvedené jako u dlouhodobého hmotného majetku.

3. Leasing – pořizovací cena majetku získaného formou finančního nebo operativního leasingu není aktivována do dlouhodobého majetku, ale je účtována do nákladů rovnoměrně po celou dobu trvání leasingu. Budoucí leasingové splátky, které nejsou k rozvahovému dni splatné, jsou vykázány v příloze k účetní závěrce, ale nejsou zachyceny v rozvaze.

Společnost má v evidenci dlouhodobý hmotný majetek pořízený formou finančního leasingu. Tento majetek je účtován jako dlouhodobý hmotný majetek až po skončení doby leasingu a po převodu vlastnických práv. Hodnota finančního leasingu vstupuje prostřednictvím časově rozlišovaných nákladů do výsledku hospodaření. Majetek vede společnost v podrozvahové evidenci. Z těchto skutečností vyplývá další nedostatek, kdy společnost majetek neodepisuje a hodnota majetku se tak po celou dobu finančního

leasingu nemění. Ocenění majetku, který společnost vede v podrozvahové evidenci, proto neodpovídá jeho opotřebení.

- 4. Dlouhodobý finanční majetek** – dlouhodobým finančním majetkem se rozumí zejména majetkové účasti. Cenné papíry a majetkové účasti se při nákupu oceňují pořizovací cenou. Součástí pořizovací ceny cenného papíru a podílu jsou přímé náklady související s pořízením, např. poplatky a provize makléřům, poradcům a burzám.

Ostatní cenné papíry nejsou přeceněny na reálnou hodnotu, protože s nimi společnost na veřejném trhu neobchoduje a náklady na zjištění reálných hodnot by byly neúměrně vysoké. Za rok 2009 nebyly u cenných papírů tvořeny opravné položky.

- 5. Zásoby** – nakoupené zásoby jsou oceňovány pořizovací cenou sníženou o opravnou položku. Pořizovací cena zahrnuje veškeré náklady související s pořízením těchto zásob (zejména dopravné, clo, atd.). Pro úbytky nakoupených zásob užívá společnost metodu váženého průměru proměnlivého. Zásoby vlastní výroby, tj. nedokončená výroba, polotovary a hotové výrobky, jsou oceňovány vlastními výrobními náklady sníženými o opravnou položku. Vlastní výrobní náklady zahrnují přímý a nepřímý materiál, přímé a nepřímé mzdy a výrobní režii. Opravná položka k pomaluobrátkovým a zastaralým zásobám je tvořena na základě analýzy obrátkovosti zásob a na základě individuálního posouzení zásob.

Volbou metody oceňování u zásob je možné dosahovat rozdílů v účetních výkazech. Účetní standardy povolují při výdeji zásob využívat metodu FIFO a metodu váženého aritmetického průměru (periodický nebo průběžný). Společnost při výdeji nakoupených zásob využívá metodu váženého aritmetického průměru průběžného. Výdej zásob se účtuje do nákladů, proto volba metody oceňování ovlivňuje výsledek hospodaření. Příklad 2 znázorňuje dopady volby metod oceňování materiálu při jeho vyskladnění.

Příklad 2: Společnost v průběhu listopadu evidovala tento pohyb materiálu:

Tabulka 3: Pohyb materiálu na skladě

Datum	Pohyb	Ks	Cena	Celkem
1.11.	Počáteční stav	100	700,-	70 000,-
7.11.	Nákup	400	650,-	260 000,-
12.11.	Nákup	200	520,-	104 000,-
18.11.	Výdej	550	-	-
22.11.	Nákup	500	600,-	300 000,-
26.11.	Výdej	450	-	-

Zdroj: Vlastní zpracování

- metoda FIFO

Výdej 18.11. = $100 * 700 + 400 * 650 + 50 * 520 = 356\ 000$ Kč

Výdej 26.11. = $150 * 520 + 300 * 600 = 258\ 000$ Kč

Celkový výdej za listopad = 614 000 Kč

- metoda váženého průměru proměnlivého

Průměrná cena materiálu před 1. výdejem = $(70\ 000 + 260\ 000 + 104\ 000) / (100 + 400 + 200) = 620$ Kč

Výdej 18.11. = $550 * 620 = 341\ 000$ Kč

Průměrná cena materiálu před 2. výdejem = $(70\ 000 + 260\ 000 + 104\ 000 - 341\ 000 + 300\ 000) / (100 + 400 + 200 - 550 + 500) = 604,62$ Kč

Výdej 26.11. = $450 * 604,62 = 272\ 079$ Kč

Celkový výdej za listopad = 613 079 Kč

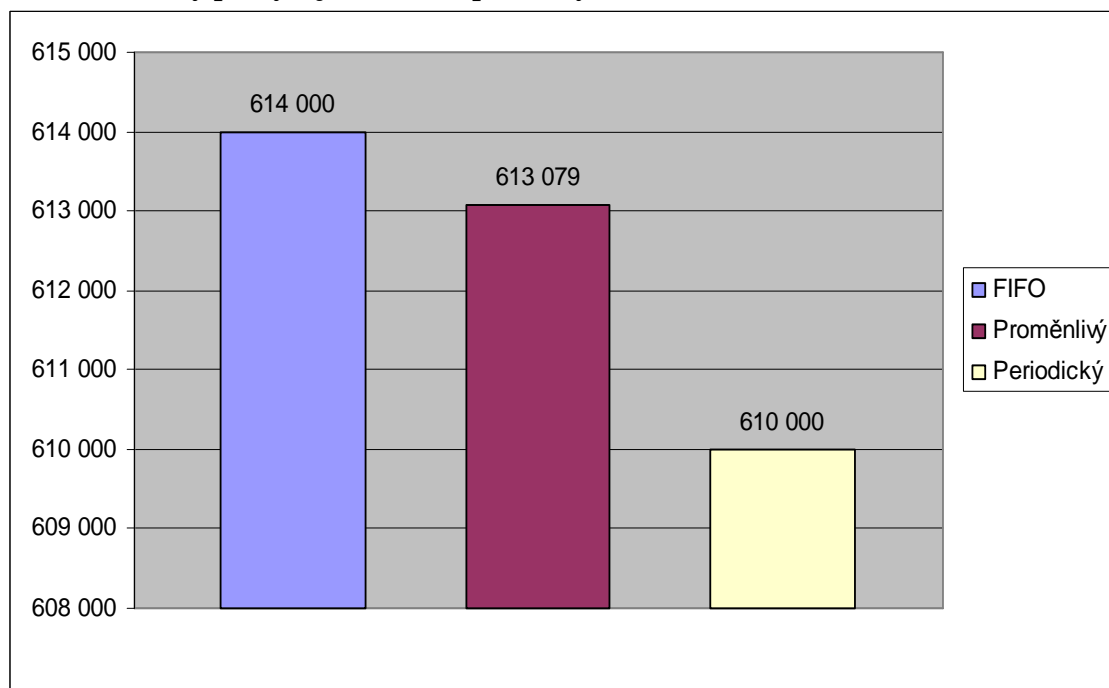
- metoda váženého průměru periodického

Cena materiálu pro měsíc listopad činí 610 Kč (cena je vypočítaná jako průměr počátečního stavu materiálu a přírůstků za měsíc říjen).

Celkový výdej za listopad = $610 * (550 + 450) = 610\ 000$ Kč

Na grafu 1 je názorně vidět, že společnost by měla za měsíc listopad nejvyšší náklady při použití metody FIFO a nejmenší při metodě váženého průměru periodického. Výsledek hospodaření by tedy byl nejnižší při použití varianty FIFO.

Graf 1: Náklady při výdeji materiálu při různých metodách ocenění

Zdroj: Vlastní zpracování

Aktiva a výsledek hospodaření ovlivňuje výše ocenění zásob vlastní výroby. Společnost stanovuje ceny zásob vlastní výroby načítáním nákladů podle stanoveného kalkulačního vzorce.

Na oceňování zásob má podobně jako u dlouhodobého majetku vliv výčet zahrnovaných vedlejších nákladů.

- 6. Pohledávky** – pohledávky jsou vykázány v nominální hodnotě snížené o opravnou položku k pochybným pohledávkám. Opravnou položku k pohledávkám tvoří společnost na základě věkové struktury pohledávek a individuálního posouzení bonity dlužníků. Společnost nevytváří opravné položky k pohledávkám za spřízněnými stranami.

7. Krátkodobý finanční majetek (peníze a peněžní ekvivalenty) – peněžní prostředky jsou peníze v hotovosti včetně cenin a peněžních prostředků na bankovním účtu. Peněžními ekvivalenty se rozumí krátkodobý likvidní finanční majetek, který je snadno a pohotově směnitelný za předem známou částku peněžních prostředků a u tohoto majetku se nepředpokládají významné změny hodnoty v čase. Za peněžní ekvivalenty jsou považovány peněžní úložky s nejvýše tříměsíční výpovědní lhůtou a likvidní cenné papíry k obchodování na veřejném trhu.

Peníze v hotovosti, ceniny a peněžní prostředky na účtech oceňuje společnost jmenovitými hodnotami. Cenné papíry a podíly oceňuje pořizovací cenou, kdy součástí pořizovací ceny jsou přímé náklady související s pořízením, např. poplatky bankám. V roce 2009 neměla společnost v evidenci žádné krátkodobé cenné papíry a podíly.

8. Finanční deriváty – finanční deriváty, včetně měnových obchodů, futures na úrokovou míru, FRA, měnových a úrokových swapů, měnových a úrokových opcí a ostatní finanční deriváty jsou nejprve zachyceny v rozvaze v pořizovací ceně a následně přeceňovány na reálnou hodnotu. Reálné hodnoty jsou odvozeny z tržních cen, z modelů diskontovaných peněžních toků nebo modelů pro oceňování opcí. Všechny deriváty vykazuje společnost v položce jiné pohledávky, mají-li pozitivní reálnou hodnotu, nebo v položce jiné závazky, je-li jejich reálná hodnota záporná. Společnost předem vymezuje určité deriváty buď k zajištění reálné hodnoty vybraných aktiv nebo závazků, nebo k zajištění budoucích peněžních toků plynoucích z vybraných aktiv nebo závazků, očekávaných transakcí nebo pevných příslibů. Vzhledem k tomu, že společnost nevede zajišťovací účetnictví, jsou deriváty vykázány jako deriváty k obchodování a změny jejich reálné hodnoty jsou součástí čistého zisku nebo ztráty z finančních operací.

9. Závazky – závazky z obchodního styku jsou zaúčtovány v jmenovité hodnotě.

8.2 Odpisy, opravné položky a rezervy

Odpisům, opravným položkám a rezervám je věnována samostatná kapitola, protože tyto účetní případy patří mezi nejvíce využívané nástroje k ovlivnění účetních výkazů. Je to z toho důvodu, že tvorba těchto nástrojů vychází z odhadů a také proto, že si jimi podnikatelé mohou legálně upravit výši základu daně.

8.2.1 Tvorba rezerv

Z rozvahy je patrné, že společnost v roce 2009 vytvořila účetní rezervu ve výši 8 923 000 Kč. Tato rezerva je vykázána v pasivech v řádku B.I. 2. Ostatní rezervy. Z výkazu zisku a ztráty lze vyčíst, že došlo ke změně v některé z položek rezerv nebo opravných položek, oproti předchozímu účetnímu období. Pro zjištění původu této změny je nutné se podívat na rok 2008. V roce 2008 podnik tvořil zákonnou rezervu ve výši 8 168 000 Kč a ostatní rezervy ve výši 3 638 000 Kč. Zákonnou rezervu tvořila společnost na opravu dlouhodobého hmotného majetku (komunikace a fasády budov). Tato rezerva byla v následujícím období rozpuštěna. Rok 2009 byl pro podnik méně úspěšným obdobím, lze se tedy domnívat, že vedení společnosti záměrně rozpustilo tuto rezervu, aby si vylepšilo svoji finanční situaci. V následujícím příkladu je zobrazen vliv na účetní výkazy, pokud by podnik v roce 2009 pokračoval v tvorbě zákonné rezervy na opravu dlouhodobého majetku.

Příklad 3: Společnost vytvořila v roce 2009 zákonnou rezervu na opravu dlouhodobého hmotného majetku ve výši 2 000 000 Kč.

Při tvorbě rezervy dochází ke zvýšení nákladů a zároveň ke snížení výsledku hospodaření o 2 000 000 Kč. Tato skutečnost se musí ověřit sestavením nového výkazu zisku a ztráty. Ve výkazu zisku a ztráty se změní položka G – Zvýšení/snížení rezerv a opravných položek v provozní oblasti. Protože položka obsahuje i změnu opravných

položek, musí se nejdříve stanovit změna opravných položek. Potom lze dopočítat změnu stavu rezerv.

Změna stavu opravných položek se vypočítá:

Rezervy roku 2009 – Rezervy roku 2008 + změna stavu opravných položek = Zvýšení/snížení rezerv a opravných položek

$$8\,923\,000 - 11\,806\,000 + x = -1\,738\,000$$

Změna stavu opravných položek je 1 145 000 Kč.

Nová změna stavu rezerv se vypočítá:

Rezervy roku 2009 – Rezervy roku 2008 = změna stavu rezerv

$$8\,923\,000 + 2\,000\,000 - 11\,806\,000 = -883\,000$$

Do řádku G bude patřit toto nové číslo:

změna stavu rezerv + změna stavu opravných položek = Zvýšení/snížení rezerv a opravných položek

$$-883\,000 + 1\,145\,000 = 262\,000$$

S novou hodnotou se změní výše výsledku hospodaření před zdaněním na -201 056 000 Kč. Původní výsledek hospodaření dosahoval hodnoty -199 056 000 Kč, dochází tedy skutečně ke snížení o 2 000 000 Kč. Tuto skutečnost zobrazuje tabulka 4. Je důležité podotknout, že společnost dosahuje vysoké ztráty a proto se bude spíše snažit minimalizovat svoje náklady. Na druhou stranu musí dodržovat princip opatrnosti.

Tabulka 4: Výkaz zisku a ztráty před a po tvorbě rezervy v tis. Kč

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY	Před tvorbou rezervy	Po tvorbě rezervy
Provozní výnosy	702 188	702 188
Provozní náklady	867 682	867 682
Změna stavu rezerv a opravných položek	-1 738	262
Provozní výsledek hospodaření	-163 756	-165 756
Finanční výsledek hospodaření	-35 836	-35 836
Mimořádný výsledek hospodaření	536	536

Výsledek hospodaření před zdaněním	-199 056	-201 056

Zdroj: Vlastní zpracování

Tvorba rezerv se zároveň promítne do rozvahy (tabulka 5), kdy se zvýší pasiva v položce B.I.1. na 2 000 000 Kč. Součet nové rezervy s hodnotou ostatních rezerv (8 923 000 Kč + 2 000 000 Kč) představuje položku B.I. – Rezervy v hodnotě 10 923 000 Kč. V pasivech se také změní výše položky A.V. – Výsledek hospodaření běžného účetního období a tedy i celková hodnota vlastního jmění. V aktivech se tvorba rezervy projeví zřízením bankovního účtu, na kterém budou vedeny finanční prostředky na rezervu na opravu dlouhodobého hmotného majetku.

Tabulka 5: Rozvaha před a po tvorbě rezervy v tis. Kč

ROZVAHA	31.12. 2009
Před tvorbou rezervy	
Rezervy	8 923
Cizí zdroje	818 273
Po tvorbě rezervy	
Rezervy	10 923
Cizí zdroje	820 273

Zdroj: Vlastní zpracování

Rezerva na opravu hmotného majetku je zákonnou rezervou a společnost ji může využít k daňové optimalizaci. Pro uznání rezervy jako zákonné, musí být splněny podmínky, které ukládá zákon o rezervách. Vytvořením rezervy si společnost snižuje základ daně a odkládá daňovou povinnost na budoucí období. V následující tabulce je znázorněno, jak tvorba a čerpání zákonných rezerv (včetně rezervy z příkladu 3) v průběhu roku 2009 ovlivní základ daně.

Tabulka 6: Tvorba a čerpání zákonných rezerv a jejich vliv na základ daně

Operace	Částka	Vliv na základ daně
PS rezerv	8 168 000	
Oprava DHM	8 168 000	– 8 168 000
Čerpání rezervy	8 168 000	+ 8 168 000
Tvorba zákonné rezervy	2 000 000	– 2 000 000
KS rezerv	2 000 000	

Zdroj: Vlastní zpracování

Společnost si může snížit svoji daňovou povinnost ve zdaňovacím období, kdy je rezerva vytvořena. Zákonná rezerva tak bude mít vliv i na výsledek hospodaření po zdanění.

8.2.2 Tvorba opravných položek

Společnost dodržuje zásadu opatrnosti a vytvořila v roce 2009 opravné položky k dlouhodobému majetku, k zásobám a k pohledávkám. Výše opravných položek je uvedena v rozvaze ve sloupci Korekce. Opravné položky k dlouhodobému hmotnému majetku byly ve výši 5 120 000 Kč a byly vytvořeny k samostatným movitým věcem. Opravné položky k zásobám činily 43 321 000 Kč. Podkladem pro stanovení opravných položek u zásob jsou nevyužité zásoby zjištěné při inventarizaci. Výše vytvořených opravných položek k pohledávkám byla 1 012 000 Kč. Společnost vytváří opravné položky k pohledávkám na základě věkové struktury pohledávek a individuálního posouzení bonity dlužníků. Pohledávky po splatnosti k 31. prosinci 2009 činily 54 632 000 Kč, což je pokles oproti roku 2008 téměř o 30 %. Ve výkazu zisku a ztráty se opravné položky projeví stejně jako rezervy v řádku G. V tabulce 7 je znázorněna tvorba a rozpouštění opravných položek během roku 2009.

Tabulka 7: Tvorba a čerpání opravných položek v tis. Kč

Druh majetku	Stav k 1.1.2009	Tvorba	Rozpouštění	Stav k 31.12.2009
Materiál	10 205	1 353	0	11 558
Nedokončená výroba a polotovary	874	13 966	0	14 840
Výrobky	25 504	0	8 920	16 584
Zboží	439	0	100	339
Pohledávky po splatnosti	4 277	0	3 265	1 012
Dlouhodobý hmotný majetek	7 009	52	1 941	5 120

Zdroj: Vlastní zpracování

Tvorba opravné položky se projeví zvýšením nákladů, snížením hodnoty aktiv a snížením výsledku hospodaření. Zrušení opravné položky bude mít opačný efekt. V následujícím příkladě je znázorněn vliv tvorby opravné položky na jednotlivé účetní výkazy a jejich vypovídací schopnost.

Příklad 4: Společnost k 31. 12. 2009 vytvořila účetní opravnou položku k nezaplacené pohledávce ve výši 1 000 000 Kč.

Tvorba opravné položky zvýší náklady a tím dojde ke snížení výsledku hospodaření o 1 000 000 Kč. Ve výkazu zisku a ztráty dojde ke změně položky G – Zvýšení/snížení rezerv a opravných položek v provozní oblasti. Změna hodnoty v řádku G se vypočítá jako součet původní hodnoty (-1 738 000 Kč) a navýšení opravných položek (1 000 000 Kč). Nová hodnota položky G - Zvýšení/snížení rezerv a opravných položek činí -738 000 Kč.

S touto novou hodnotou se změní výše výsledku hospodaření před zdaněním na -200 056 000 Kč. Jak je vidět v tabulce 8, dochází tedy skutečně ke snížení výsledku hospodaření bez tvorby opravné položky k pohledávkám (-199 056 000 Kč) o 1 000 000 Kč.

Tabulka 8: Výkaz zisku a ztráty před a po tvorbě opravné položky v tis. Kč

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY	Před tvorbou OP	Po tvorbě OP
Provozní výnosy	702 188	702 188
Provozní náklady	867 682	867 682
Změna stavu rezerv a opravných položek	-1 738	-738
Provozní výsledek hospodaření	-163 756	-164 756
Finanční výsledek hospodaření	-35 836	-35 836
Mimořádný výsledek hospodaření	536	536
Výsledek hospodaření před zdaněním	-199 056	-200 056

Zdroj: Vlastní zpracování

Tvorbou opravných položek k pohledávkám poklesne celková hodnota oběžných aktiv v rozvaze v řádku C. ve sloupci netto na 349 855 000 Kč. Zároveň se sníží výsledek hospodaření běžného účetního období, což se projeví snížením vlastních zdrojů o 1 000 000 Kč. Tento jev je zobrazen v tabulce 9.

Tabulka 9: Rozvaha před a po tvorbě opravné položky v tis. Kč

ROZVAHA	BRUTTO	KOREKCE	NETTO
Před tvorbou OP			
Pohledávky z obchodních vztahů	136 761	-1 012	135 749
Oběžná aktiva	395 188	-44 333	350 855
Po tvorbě OP			
Pohledávky z obchodních vztahů	136 761	-2 012	134 749

Oběžná aktiva	395 188	-45 333	349 855

Zdroj: Vlastní zpracování

Zákonné opravné položky jsou stejně jako zákonné rezervy nástrojem pro daňovou optimalizaci. Daňová právní úprava se vztahuje jen na opravné položky k pohledávkám. Pokud by byla opravná položka z předchozího příkladu uznána jako zákonná (upravuje je zákon o rezervách), potom by si společnost mohla snížit základ daně. Tato situace je zobrazena v příkladu 5 a v tabulce 10.

Příklad 5: Společnost vytvořila v roce 2008 zákonnou opravnou položku k pohledávce ve výši 1 000 000 Kč. (Počítá se zde s výsledkem hospodaření roku 2008, protože v tomto roce společnost dosáhla zisku a příklad tak bude názornější než při použití záporného výsledku hospodaření z roku 2009).

Výsledek hospodaření před zdaněním:	1 237 000 Kč
Zákonná tvorba opravné položky:	-1 000 000 Kč
Základ daně:	237 000 Kč
Sazba daně:	21 %
Daň:	49 770 Kč
Výsledek hospodaření po zdanění:	187 230 Kč

Tabulka 10: Srovnání tvorby zákonné a účetní opravné položky

Položka	Vytvoření zákonné OP	Vytvoření účetní OP
Základ daně	237 000	1 237 000
Daň 21 %	49 770	259 770
Výsledek hospodaření po zdanění	187 230	977 230

Zdroj: Vlastní zpracování

Vytvořením zákonné opravné položky si společnost snížila výsledek hospodaření před zdaněním a tím i samotnou daňovou povinnost. Pokud by opravná položka zůstala

účetní, tak by k daňové optimalizaci nedošlo. Rozdíl mezi zaplacenými daněmi je 210 000 Kč.

8.2.3 Tvorba odpisů

Odpisy mají vliv na zůstatkovou cenu dlouhodobých aktiv a na výsledek hospodaření. Výše odpisů je ve výkazu zisku a ztráty v řádku E. Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku. K 31. 12. 2009 dosahovaly odpisy výše 73 354 000 Kč. V rozvaze jsou odpisy vyjádřeny formou oprávek ve sloupci Korekce (součástí jsou i opravné položky k dlouhodobému hmotnému majetku). Vstupní cena je v rozvaze zaznamenána ve sloupci Brutto. Hodnota brutto se snižuje o korekce a výsledkem je netto hodnota, která vyjadřuje zůstatkovou cenu. Oprávky dlouhodobého nehmotného majetku činily 61 523 000 Kč a oprávky dlouhodobého hmotného majetku byly 1 294 981 000 Kč. Dlouhodobý hmotný i nehmotný majetek je odpisován metodou rovnoměrných odpisů na základě předpokládané doby životnosti. Daňové odpisy u dlouhodobého nehmotného majetku počítá společnost metodou rovnoměrných odpisů a u hmotného majetku využívá metodu zrychlených odpisů. Společnost počítá účetní a daňové odpisy odděleně a dodržuje tak zásadu věrného a poctivého zobrazení skutečnosti.

Odpisový plán vychází z účetních pravidel společnosti a ze zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Společnost si v odpisovém plánu stanovuje dobu odpisování, způsob odpisování a začátek odpisování (následující měsíc po zařazení do používání). Metoda výpočtu odpisů musí být v souladu s fyzickým a morálním opotřebením dlouhodobého aktiva. Na příkladu 6 je znázorněno jak ovlivní výsledek hospodaření zvolená metoda odpisování.

Příklad 6: Společnost zařadila osobní automobil do užívání 20. 3. 2009, vstupní cena je 600 000 Kč, odpisování začíná v dubnu 2009, doba životnosti je stanovena na 5 let.

Jednotlivé odpisy jsou vypočítány na základě vzorců uvedených v teoretické části v kapitole 4.2.3 Odpisy.

Rovnoměrné odpisy jsou nejjednodušší na výpočet. Výše odpisu v prvním roce se vypočítá: $600\,000 * 9 / (12 * 5) = 90\,000$ Kč. V následujících 4 letech jsou uplatněny celé roční odpisy (120 000 Kč). V posledním roce je zahrnuta v odpisu zbývající část odpisu za 3 měsíce ve výši 30 000 Kč.

Tabulka 11: Rovnoměrné odpisy

Rok	Rovnoměrné odpisy	Zůstatková cena
2009	90 000	510 000
2010	120 000	390 000
2011	120 000	270 000
2012	120 000	150 000
2013	120 000	30 000
2014	30 000	0

Zdroj: Vlastní zpracování

V prvním roce je výše zrychleného odpisu vypočítána: $2 * 600\,000 * (5 + 1 - 1) / 5 * (5 + 1) = 200\,000$ Kč. V tomto roce se musí odpis opět přepočítat na 9 měsíců, což je $200\,000 * 9 / 12 = 150\,000$ Kč. V posledním roce se odepíše zbývající část zůstatkové ceny 50 000 Kč.

Tabulka 12: Zrychlené odpisy

Rok	Zrychlené odpisy	Zůstatková cena
2009	150 000	450 000
2010	160 000	290 000
2011	120 000	170 000
2012	80 000	90 000

2013	40 000	50 000
2014	50 000	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Zpomalené odpisy se v prvním roce vypočítají jako: $2 * 600\,000 * 1 / 5 * (5 + 1) = 40\,000$ Kč. První odpis se přepočítá na 9 měsíců a v posledním roce bude odpis ve výši zůstatkové ceny 10 000 Kč.

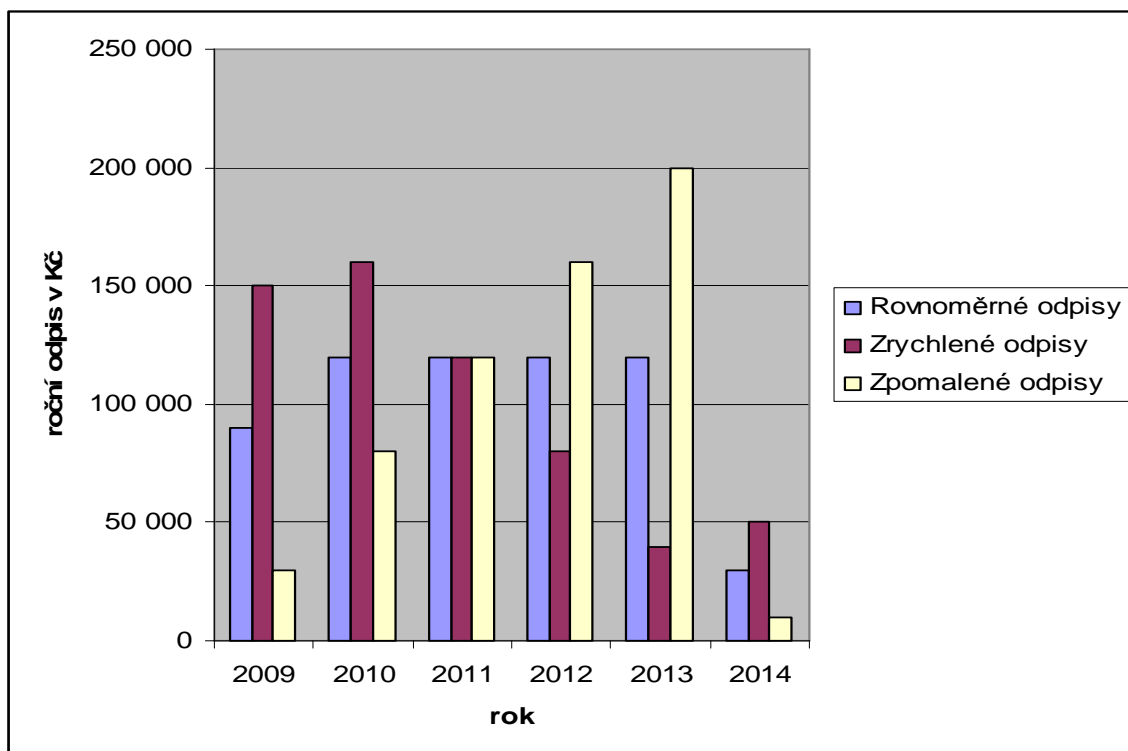
Tabulka 13: Zpomalené odpisy

Rok	Zpomalené odpisy	Zůstatková cena
2009	30 000	570 000
2010	80 000	490 000
2011	120 000	370 000
2012	160 000	210 000
2013	200 000	10 000
2014	10 000	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Na hodnotu odpisů má vliv zvolená metoda odpisování, jak je vidět ve výše uvedených tabulkách, ale také doba odpisování a začátek odpisování. Odpisy se účtují do nákladů a tím snižují výsledek hospodaření. U rovnoměrného odpisování se v roce 2009 zvýší náklady společnosti o 90 000 Kč, u zrychleného odpisování o 150 000 Kč a u zpomaleného odpisování o 30 000 Kč. Názorně je výše jednotlivých odpisů při použití různých metod odpisování uvedena v grafu 2.

Graf 2: Vývoj ročních odpisů při různých metodách odpisování

Zdroj: Vlastní zpracování

Společnost využívá metodu rovnoměrného odpisování. Při srovnání se zrychlenými odpisy by měla u nově pořizovaného automobilu v roce 2009 vyšší odpisy a zároveň nižší výsledek hospodaření o 60 000 Kč, kdyby využila metodu zrychleného odpisování. Pokud by využila místo rovnoměrných odpisů zpomalené, měla by v roce 2009 nižší odpisy a výsledek hospodaření vyšší o 60 000 Kč. Tvorba odpisů se opět promítne do výkazu zisku a ztráty a do rozvahy a tím se změní i jejich vypovídací schopnost.

Daňové odpisy nejsou v práci znázorněny. Jejich výpočty jsou dány zákonem o dani z příjmů. Společnost si i u těchto odpisů může stanovit metodu odpisování. O daňové odpisy se snižuje základ daně, proto tyto odpisy ovlivňují výši výsledku hospodaření po zdanění.

8.3 Vliv inflace

Historické ceny neberou v úvahu změnu kupní síly peněžní jednotky, která je způsobena inflací. Zvyšování cenové hladiny způsobuje podhodnocování odpisů, podhodnocování zásob, snižování kupní síly u peněžních prostředků a pohledávek, naopak u dluhů způsobuje jejich reálné snížení. Inflace tak zkresluje celkovou hodnotu majetku společnosti včetně výsledku hospodaření. Tabulka 14 znázorňuje, jak se inflace vyvíjela v České republice od roku 2000 do roku 2009 a nakolik vývoj inflace zkreslil účetní výkazy v jednotlivých letech.

Tabulka 14: Vývoj inflace v ČR v %

Rok									
2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3,9	4,7	1,8	0,1	2,8	1,9	2,5	2,8	6,3	1,0

Zdroj: Český statistický úřad

Společnost k inflaci nepřihlíží, tzn. že vykazuje údaje na bázi původní kupní síly peněz v době, kdy se uskutečnily hospodářské operace. Přepočtení tedy zůstává na uživatelských účetních údajích. V roce 2008 dosahovala inflace nejvyšších hodnot 6,3 %. V tomto roce je vypovídací schopnost účetních výkazů zkreslena nejvíce. V následujících příkladech je znázorněno, jak ovlivní inflace vypovídací schopnost účetních výkazů.

Příklad 7: Společnost v roce 2008 vlastní pohledávku v nominální hodnotě 100 000 Kč. Vlivem inflace se změní hodnota pohledávky na 106 300 Kč ($100\,000 \cdot 1,063$). Pohledávka bude splacena v původní hodnotě 100 000 Kč. Dochází ke zhoršení likvidity společnosti. Společnost má převahu závazků nad peněžními prostředky a pohledávkami ($809\,350\,000\text{ Kč} > 156\,086\,000\text{ Kč}$ z rozvahy). Společnost je tak méně ohrožena inflací, než kdyby byl tento vztah opačný.

Příklad 8: Společnost nakoupila v lednu 2008 materiál za 500 000 Kč. V prosinci je cena tohoto materiálu na trhu vlivem inflace 531 500 Kč ($500\,000 * 1,063$). Podnik vyrobí z tohoto materiálu výrobky a prodá je za 600 000 Kč. Zisk z této transakce je 100 000 Kč ($600\,000\text{ Kč} - 500\,000\text{ Kč}$). Konečný výsledek hospodaření bude tedy vyšší o fiktivní zisk 31 500 Kč ($100\,000\text{ Kč} - 68\,500\text{ Kč}$).

Příklad 9: Společnost v roce 2001 zařadila do užívání nový stroj za 10 000 000 Kč. Stroj sloužil 8 let. V roce 2009 chce společnost koupit nový stroj. Důsledkem inflace vzrostla cena nového stroje na 12 518 320,9 Kč ($10\,000\,000 * 1,047 * 1,018 * 1,001 * 1,028 * 1,019 * 1,025 * 1,028 * 1,063$). Odpisy jsou podhodnoceny a společnost tak nemá dostatek peněz na obnovu, i když původní pořizovací cenu plně odepsala.

Na předešlých třech příkladech jsou vidět dopady inflace na konkrétních účetních případech. Problém inflace je však mnohem složitější např. u dopadů inflace na odpisy. Vliv inflace může společnost snížit, pokud odpisy (přeměněné v peníze) zhodnotí o úroky z vkladů. V úvahu také musí brát technický pokrok, který zvyšuje pořizovací cenu majetku, ale na druhou stranu díky němu vyprodukuje vyšší objem produkce.

U zásob zase hraje důležitou roli doba mezi skladováním a okamžikem využití zásob ve výrobě a jejich konečným prodejem. Čím delší tato doba je, tím více inflace ovlivňuje výsledek hospodaření společnosti. Na příkladu 8 si lze také všimnout důležitého nedostatku výkazu zisku a ztráty. Ve výkazu zisku a ztráty se dávají do vztahu náklady odvozené z historických cen s výnosy odvozenými ze současných cen.

Všechny uvedené dopady může společnost eliminovat zvýšením prodejních cen či vytvářením rezerv. Tyto možnosti však mají také své omezující faktory jako jsou ceny konkurence či záporný výsledek hospodaření.

8.4 Změny v ekonomickém prostředí

Společnost je výrazně exportně orientovanou společností a většina transakcí probíhá v cizích měnách. Tato skutečnost přináší vysokou citlivost na pohyb měnových kurzů.

Tabulka 15: Základní rozdělení tržeb v tis. Kč

Rozdělení tržeb	2009	2008
Tržby za prodej zboží, výrobků a služeb	676 649	1 333 366
Tuzemsko	173 017	305 212
Export	503 632	1 028 154
Export (%)	74 %	77 %
Z toho EUR (%)	68 %	75 %
Z toho USD (%)	14 %	18 %
Z toho ostatní (%)	18 %	7 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Způsob přepočtu údajů v cizích měnách

Při přepočtu údajů v cizích měnách na českou měnu používá společnost denních kurzů vyhlášených Českou národní bankou, a to:

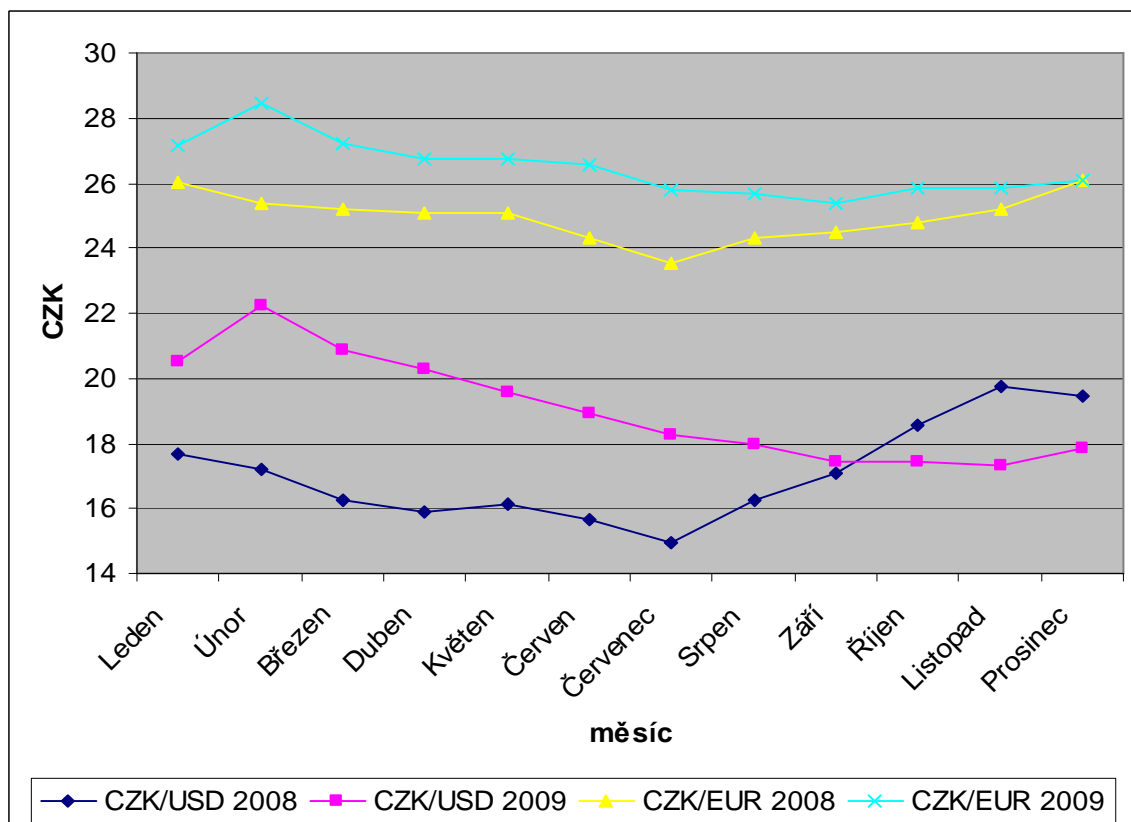
- během účetního období kurzů platných ke dni uskutečnění účetního případu,
- při přepočtu stavu majetku a závazků k rozvahovému dni kurzu platného k 31. 12. daného roku.

Všechny kurzové zisky a ztráty z přepočtu peněžních aktiv, pohledávek a závazků jsou účtovány do výkazu zisku a ztráty.

Na finanční výsledek hospodaření má podstatný (resp. negativní) vliv posilování české koruny vůči americkému dolaru a evropské měně. Rozdíl mezi kurzovými zisky a ztrátami udává velikost kurzového rizika. Ve výkazu zisku a ztráty se kurzové zisky zachycují v řádku Ostatní finanční výnosy a kurzové ztráty v řádku Ostatní finanční náklady. V těchto položkách společnost ještě eviduje bankovní poplatky. Velikost

kurzového rizika není tedy možné z výkazu vyčísl. Ve výroční zprávě roku 2008 společnost uvádí, že v roce 2008 kvůli silné koruně tržila v objemu tržeb celkově částku 92 000 000 Kč. Z grafu 3 je patrné, jak se kurz koruny vyvíjel vůči euru a americkému dolaru v jednotlivých měsících roku 2008 a 2009.

Graf 3: Vývoj devizového kurzu

Zdroj: Vlastní zpracování z dat ČSÚ

Příklad 10: Společnost prodala 25. 4. 2009 vstřikovací čerpadla německému odběrateli v hodnotě 100 000 EUR, kurz ke dni uskutečnění účetního případu byl 26,760 CZK/EUR. Faktura byla zaplacená 3. 7. 2009, kurz byl 25,787 CZK/EUR. Hodnota pohledávky se snížila (2 676 000 Kč > 2 578 700 Kč). Společnosti vznikla z důvodu posílení koruny kurzová ztráta ve výši 93 700 Kč. O tuto částku se sníží výsledek hospodaření.

8.5 Srovnatelnost účetních výkazů

Zajištění srovnatelnosti informací v účetních výkazech má prvořadý význam pro finanční analýzu. Důležité je zajištění časové a mezipodnikové srovnatelnosti.

8.5.1 Časová srovnatelnost

Pro posouzení hospodářského vývoje společnosti musí být dodržena zásada konzistence (neměnná metoda účtování). Tzn., že společnost může provést změny v účtování pouze na rozhraní účetních období. Tyto změny se pak promítnou do účetnictví následujícího účetního období. Ve společnosti došlo k příkladné změně v roce 2009.

Společnost k 1. lednu 2009 změnila účetní metodiku u drobného majetku. Do 1. ledna 2009 byl drobný majetek účtován do majetku a odpisován po dobu 24 měsíců. Od 1. ledna 2009 účtuje společnost tyto položky do spotřeby, případně je časově rozlišuje a eviduje v podrozvaze. Dopad této změny představuje 10 071 000 Kč v pořizovacích cenách a 603 000 Kč v zůstatkových cenách. 582 000 Kč ze zůstatkové hodnoty bylo zaúčtováno do provozních nákladů roku 2009 a zbylých 21 000 Kč bude nákladem příštího roku. Došlo tak ke snížení aktiv a ke zvýšení nákladů a tím pádem ke snížení výsledku hospodaření.

8.5.2 Mezipodniková srovnatelnost

Především pro samotnou společnost je důležité srovnávat své výsledky s konkurenčními podniky či s odvětvovými průměry. Pokud se chce společnost srovnávat s konkurencí, musí být splněny alespoň základní podmínky srovnatelnosti (oborová, geografická, politická, historická, ekologická a legislativní srovnatelnost).

Vedle těchto omezení existují mezi společnostmi obsahové rozdíly, které srovnatelnost vykazovaných údajů také narušují. Obsahové rozdíly vyplívají z rozdílné účetní politiky, z aplikace obecně uznávaných účetních zásad a metodických odlišností. Obdobné, ale mnohem složitější, jsou tyto omezující podmínky u mezinárodní srovnatelnosti.

8.6 Ostatní nedostatky

Změny v ekonomickém prostředí – vedle pohybu kursů cizích měn, jsou finanční výkazy společnosti ovlivněny změnami úrokových sazeb. Nákladové úroky převyšují výnosové úroky a to má negativní vliv na finanční výsledek hospodaření.

Změny v legislativě – na vypovídací schopnost mají vliv daňové zákony, zejména změna sazby daně z příjmu právnických osob. Změna ovlivňuje výši daně a tím hodnotu výsledku hospodaření po zdanění. V roce 2008 byla sazba daně 21 % a v roce 2009 20 %.

Sezónní výkyvy – společnost podniká ve strojírenském průmyslu, který není ovlivněn žádnými sezónními výkyvy.

Vlivy nepeněžních faktorů – kvalifikovanost pracovníků, firemní značka, kvalita managementu, technologické změny, sklon k inovacím, atd. Tyto faktory mají vliv na vypovídací schopnost účetních výkazů, proto se musejí zohlednit při závěrech o hodnocení společnosti (zvláště při nepříznivém ekonomickém období společnosti).

9 Zhodnocení a způsoby minimalizace nedostatků

Z výše popsaných nedostatků je patrné, že všechny ovlivňují položky rozvahy a položky výkazu zisku a ztráty. Tato kapitola je zaměřena na zhodnocení nedostatků a na stanovení možných způsobů minimalizace jejich dopadů na vypovídací schopnost účetních výkazů.

Klíčovou činností, která ovlivňuje vypovídací schopnost účetních výkazů společnosti je oceňování. Uživatelé účetních výkazů se musí seznámit s použitými metodami, kterými společnost oceňuje svůj majetek. Oceňování totiž umožňuje využití různých technik, které v konečné fázi ovlivňují hodnotu výsledku hospodaření. Společnost si může například zvolit limit pořizovací ceny pro zařazení dlouhodobého majetku. Společnost si podle zákona o dani z příjmů zvolila limit 40 000 Kč pro dlouhodobý hmotný majetek a 60 000 Kč pro dlouhodobý nehmotný majetek. Další možnost volby, která ovlivňuje vypovídací schopnost účetních výkazů, je oceňování při výdeji nakoupených zásob. Společnost při výdeji oceňuje zásoby metodou váženého průměru proměnlivého. Pokud by si společnost zvolila jiný limit pro zařazení dlouhodobého majetku či jinou metodu ocenění zásob při výdeji, pak by dosahovala odlišné hodnoty výsledku hospodaření. Lze tedy usoudit, že vypovídací schopnost účetních výkazů s rostoucím počtem oceňovacích alternativ klesá. Tento nedostatek je minimalizován díky příloze k účetní závěrce. Informace o oceňovacích technikách zveřejňuje společnost v příloze k účetní závěrce. Díky těmto informacím mohou uživatelé zjistit, do jaké míry jsou účetní výkazy zkresleny.

Společnost dodržuje české účetní předpisy a sestavuje rozvahu a výkaz zisku a ztráty v historických cenách, kromě položek derivátů, které oceňuje v reálné hodnotě. Nevýhodou historického oceňování je, že nebere v úvahu změny tržních cen aktiv a dluhů. Tato skutečnost se ale neprojevuje ve všech položkách účetních výkazů. Tvorbou opravných položek, rezerv a odpisů společnost tento nedostatek částečně koriguje.

Rezervy, opravné položky a odpisy patří mezi položky, které jsou v účetnictví tvořeny na základě odhadů. Tyto odhady pak způsobují zkreslení účetních výkazů. Společnost musí do výsledku hospodaření promítnout všechny předpokládané ztráty, rizika a znehodnocení majetku, i když ještě nenastaly. Při tvorbě rezerv a opravných položek si společnost zvyšuje náklady a tím dochází ke snížení jejího výsledku hospodaření. Naopak rozpuštěním rezerv a opravných položek si společnost může vylepšit výši výsledku hospodaření v méně úspěšném období, jako byl například rok 2009. Účetní odpisy také patří (vedle rezerv a opravných položek) mezi nepeněžní náklady, které snižují výsledek hospodaření. Společnost si pro výpočet odpisů zvolila metodu rovnoměrného odpisování. Pokud by použila jiné metody, dosahovala by opět odlišné hodnoty výsledku hospodaření. Rezervy, opravné položky a odpisy může společnost také využívat k daňové optimalizaci. Vytvořením zákonné rezervy, zákonných opravných položek a daňových odpisů si společnost sníží základ daně a zaplatí tak nižší daň z příjmů a vykáže nižší výsledek hospodaření po zdanění. Použitím těchto nástrojů bude zkreslena informovanost uživatelů účetních výkazů o finančním hospodaření společnosti. Jedinou možnou minimalizací dopadů těchto účetních případů je podrobná regulace ve formě příslušných předpisů.

Způsoby minimalizace historického účetnictví jsou také velice složité, protože společnost musí dodržovat platnou účetní legislativu. Možnosti minimalizace lze nalézt v mezinárodních účetních standardech. Patří sem použití reprodukční pořizovací ceny, čisté realizační hodnoty či reálné hodnoty. Zavedením těchto metod by vypovídací schopnost účetních výkazů odpovídala aktuálním tržním podmínkám.

Další nevýhodou oceňování v historických cenách je nerespektování změny kupní síly. Inflace způsobuje podhodnocování odpisů, podhodnocování zásob, snižování kupní síly u peněžních prostředků a pohledávek. Příznivý dopad má naopak inflace u dluhů společnosti. Všechny tyto nepříznivé dopady může společnost tlumit zvýšením prodejních cen či vytvářením rezerv. Zvýšení prodejních cen však není jednoduché kvůli konkurenci a vytvoření rezerv také není reálné, protože v roce 2009 dosahovala společnost vysoké ztráty.

Společnost při vykazování účetních výkazů k inflaci nepřihlíží a proto zůstává jejich přepočet na uživatelích účetních informací. Pro přepočet jednotlivých složek majetku je možné využít všeobecný index růstu cen nebo přepočítat jednotlivé položky majetku podle jejich specifického cenového pohybu. Obě možnosti mají však své problémy. Všeobecný index růstu cen předpokládá stejný pohyb cen u všech položek majetku, což je málo pravděpodobné. Přepočet jednotlivých položek majetku individuálními cenovými pohyby je naopak obtížně zjistitelný a nákladný.

V této souvislosti je vhodné zmínit, že v některých zemích je povoleno vliv inflace promítnout do účetních výkazů nebo přímo do účetnictví. Tento účetní systém se označuje jako Current Cost Accounting (CCA). Je založen na principu oceňování na bázi běžných reprodukčních cen. Použití reprodukčních pořizovacích cen je v České republice omezeno na konkrétní případy. Společnost tento způsob ocenění používá např. u darovaného majetku. Účetní předpisy ČR by měly umožnit vedle principu historických cen využívat v širší míře principu reprodukčních cen. Tím by se zlepšila vypovídací schopnost účetních výkazů pro jejich uživatele. Na druhou stranu by to bylo pro společnost velice nákladné.

Změny v ekonomickém prostředí působí přímo na hodnotu výsledku hospodaření. Společnost je zaměřena na export a proto ji velmi negativně ovlivňuje posilování české koruny. Na eliminaci tohoto negativního vlivu společnost realizuje hedgingové operace, které částečně kompenzují ztráty z nepříznivého vývoje kurzu ve finančním výsledku hospodaření. Mezi hedgingové operace patří měnové opce a forwardy. Další změnou, která působí na výši výsledku hospodaření je zvyšování úrokových sazeb. Pro společnost by bylo výhodné vytvářet rezervy na tyto negativní vlivy.

Uživatelé účetních výkazů často používají získané informace k časové a k průřezové analýze. Časová srovnatelnost společnosti je zajištěna i přesto, že změnila účetní metodiku u drobného majetku. Dopad této změny na účetní výkazy uvádí společnost v příloze k účetní závěrce. Uživatelé tak mohou změnu v účetní metodice zohlednit při svých závěrech.

10 Závěr

Cílem diplomové práce bylo stanovit nedostatky, které omezují vypovídací schopnost rozvahy a výkazu zisku a ztráty, tyto nedostatky analyzovat a zpracovat návrh možných řešení, jak tyto nedostatky minimalizovat. Analýza nedostatků byla provedena na rozvaze a výkazu zisku a ztráty konkrétní společnosti. Vedle těchto účetních výkazů byly v práci využity informace z výročních zpráv společnosti za rok 2009 a 2008.

V práci byly analyzovány nedostatky, které plynou, jak z dodržování platné legislativy, tak nedostatky plynoucí ze subjektivního jednání účetní jednotky. Podniky totiž mají i přes právní regulaci účetních výkazů určitý prostor pro subjektivní jednání a tak vznikají zkreslené informace.

Hlavní nevýhodou účetních výkazů je skutečnost, že pracují s údaji, jež se vztahují k minulosti. Česká účetní legislativa používá pro oceňování aktiv a pasiv historickou cenu. Účetní jednotky však mají možnost volby různých oceňovacích technik, např. při výdeji zásob si mohou zvolit způsob ocenění. Vypovídací schopnost účetních výkazů tak s větším počtem možností subjektivního jednání klesá. Historické ceny mají dva hlavní nedostatky. Nerespektují změny tržních cen aktiv a dluhů, ani změny v kupní síle peněžní jednotky. Tyto nedostatky jsou částečně korigovány vytvářením opravných položek, rezerv či odpisů. Uvedené účetní případy, ale také způsobují zkreslení účetních výkazů, protože jsou často založeny na odhadech. Typickým nedostatkem účetních výkazů uvedené společnosti je změna v devizových kurzech. Všechny uvedené slabé stránky, pak působí na další důležitý nedostatek účetních výkazů a tím je srovnatelnost výkazů.

V práci jsou nedostatky, které omezují vypovídací schopnost účetních výkazů, analyzovány na základě konkrétních příkladů. Pro přehlednost jsou uváděny tabulky a grafická znázornění. V závěrečné kapitole jsou navrženy způsoby, jakými je možné

působení nedostatků na vypovídací schopnost rozvahy a výkazu zisku a ztráty minimalizovat. Společným znakem minimalizace je podrobná regulace a zároveň přibližování českých legislativních předpisů mezinárodní úpravě.

Závěrem lze říci, že i přes uvedené nedostatky, zůstává rozvaha i výkaz zisku a ztráty jediným kvantitativním zdrojem informací pro jejich uživatele. Před jejich analýzou však musí každý uživatel zohlednit jejich nedostatky a teprve potom mohou být účetní výkazy kvalitním zdrojem informací.

Summary

My theses is focused on determination of the shortcomings that limit the explanatory power of balance sheet and profit and loss. The aim is to analyze these shortcomings and propose solutions to minimize these shortcomings.

The work is divided into two parts. The theoretical part defines the control and the users of financial statements and describes items balance sheet and profit and loss. The largest part describes the factors which limit the explanatory power of balance sheet and profit and loss account. The practical part describes the specific company and its financial statements for 2009.

The main disadvantage of the financial statements is the fact that they work with the data pertaining to the past. Accounting standards used for the valuation of assets and liabilities, historical cost. Historical prices have two major shortcomings. Historical prices ignore changes in market prices and changes in the purchasing power of monetary unit. These deficiencies are corrected by the creation of provisions, depreciation and provisions. These carrying cases, but also cause distortion of financial statements as they are often based on estimates. A typical lack of financial statements of the company's change in exchange rates. All the weaknesses, then work on another important lack of financial statements and thus the comparability of reports.

Despite these shortcomings, remains a balance sheet and profit and loss account, the only good source of information for their users.

Key words: balance sheet, profit and lost statement, shortcomings

Seznam použité literatury

- [1] Kovaníková, D. *Abeceda účetních znalostí pro každého*. 19. vyd. Praha: BOVA POLYGON, 2009. 413 s. ISBN 978-80-7273-156-5.
- [2] Březinová, H. *Účetní závěrka*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2001. 182 s. ISBN 80-247-0086-7.
- [3] Dušek, J. *Účetní uzávěrka a závěrka v přehledech: snadno a rychle*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. 179 s. ISBN 978-80-247-2386-0.
- [4] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví v platném znění
- [5] Ryneš, P. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k 1.1.2009*. 9. vyd. Olomouc: ANAG, 2009. 975 s. ISBN 978-80-7263-503-0.
- [6] Kolektiv autorů. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2010*. 8. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. 439 s. ISBN 978-80-7263-598-6.
- [7] Knápková, A., Pavelková, D. *Finanční analýza - Komplexní průvodce s příklady*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 208 s. ISBN 978-80-247-3349-4.
- [8] Sedláček, J. *Finanční analýza podniku*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007. 154 s. ISBN 978-80-251-1830-6
- [9] Paseková, M. *Účetní výkazy v praxi*. 1. vyd. Praha: Kernberg, 2007. 212 s. ISBN 978-80-903962-6-5.

- [10] Paseková M., *Základy účetnictví: Studijní pomůcka pro distanční studium*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2008. 191 s. ISBN 978-80-7318-750-7.
- [11] Sládková, E. *Finanční účetnictví a výkaznictví*. 1. vyd. Praha: ASPI: Institut svazu účetních, 2009. 451 s. ISBN 978-80-7357-434-5.
- [12] Kovanicová, D. *Poklady skryté v účetnictví. Díl 1, Jak porozumět účetním výkazům*. 5. vyd. Praha: Polygon, 1998. 248 s. ISBN 80-85967-73-1.
- [13] Sedláček, J. a kol. *Základy finančního účetnictví*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2005. 331 s. ISBN 80-8-86119-95-5
- [14] Kovanicová, D. *Jak porozumět světovým, evropským, českým účetním výkazům*. 1. vyd. Praha: BOVA POLYGON, 2004. 284 s. ISBN 80-7273-095-9.
- [15] Růčková, P. *Finanční analýza*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. 120 s. ISBN 978-80-247-2481-2.
- [16] Sedláček, J. *Účetnictví pro manažery*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. 226 s. ISBN 80-247-1195-8.
- [17] Valouch, P. *Účetní a daňové odpisy 2009*. 4. vyd. Praha: Grada , 2009. 136 s. ISBN 978-80-247-2825-4.

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 Záhloví rozvahy	str. 16
Tabulka 2: Záhloví výkazu zisku a ztráty	str. 21
Tabulka 3: Pohyb materiálu na skladě	str. 43
Tabulka 4: Výkaz zisku a ztráty před a po tvorbě rezervy v tis. Kč	str. 47
Tabulka 5: Rozvaha před a po tvorbě rezervy v tis. Kč	str. 48
Tabulka 6: Tvorba a čerpání zákonných rezerv a jejich vliv na základ daně	str. 49
Tabulka 7: Tvorba a čerpání opravných položek v tis. Kč	str. 50
Tabulka 8: Výkaz zisku a ztráty před a po tvorbě opravné položky v tis. Kč	str. 51
Tabulka 9: Rozvaha před a po tvorbě opravné položky v tis. Kč	str. 51
Tabulka 10: Srovnání tvorby zákonné a účetní opravné položky	str. 52
Tabulka 11: Rovnoměrné odpisy	str. 54
Tabulka 12: Zrychlené odpisy	str. 54
Tabulka 13: Zpomalené odpisy	str. 55
Tabulka 14: Vývoj inflace v ČR v %	str. 57
Tabulka 15: Základní rozdělení tržeb v tis. Kč	str. 59
Graf 1: Náklady při výdeji materiálu při různých metodách ocenění	str. 44
Graf 2: Vývoj ročních odpisů při různých metodách odpisování	str. 56
Graf 3: Vývoj devizového kurzu	str. 60

Seznam příloh

Příloha I – Rozvaha v plném rozsahu

Příloha II – Výkaz zisku a ztráty v plném rozsahu

Rozvaha v plném rozsahu

Označení	AKTIVA	31. 12. 2009			31. 12. 2008
		Brutto 1	Korekce 2	Netto 3	Netto 4
a	b				
	AKTIVA CELKEM	2 356 516	-1 405 957	950 559	1 382 053
B.	Dlouhodobý majetek	1 946 485	-1 361 624	584 861	609 447
B.I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	67 320	-61 523	5 797	7 374
B.I. 1.	Zřizovací výdaje	98	-56	42	62
	2. Software	54 849	-53 198	1 651	2 450
	3. Ocenitelná práva	8 269	-8 269	0	1 477
	4. Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	4 104	0	4 104	3 385
B. II.	Dlouhodobý hmotný majetek	1 879 119	-1 300 101	579 018	602 045
B. II. 1.	Pozemky	8 648	0	8 648	8 770
	2. Stavby	409 431	-181 579	227 852	211 420
	3. Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	1 412 580	-1 118 522	294 058	263 315
	4. Jiný dlouhodobý hmotný majetek	193	0	193	193
	5. Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	35 769	0	35 769	54 847
	6. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	12 498	0	12 498	63 497
B. III.	Dlouhodobý finanční majetek	46	0	46	28
B. III. 1.	Podíly v ovládaných a řízených osobách	18	0	18	0
	2. Ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly	22	0	22	21

3.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek	6	0	6	7
C.	Oběžná aktiva	395 188	-44 333	350 855	745 659
C. I.	Zásoby	238 090	-43 321	194 769	224 913
C. I. 1.	Materiál	39 099	-11 558	27 541	43 479
2.	Nedokončená výroba a polotovary	63 423	-14 840	48 583	40 208
3.	Výrobky	134 050	-16 584	117 466	139 843
4.	Zboží	1 452	-339	1 113	1 383
5.	Poskytnuté zálohy na zásoby	66	0	66	0
C. II.	Dlouhodobé pohledávky	0	0	0	143 348
C. II. 1.	Jiné pohledávky	0	0	0	143 348
C. III.	Krátkodobé pohledávky	153 613	-1 012	152 601	349 122
C. III. 1.	Pohledávky z obchodních vztahů	136 761	-1012	135 749	268 035
2.	Stát – daňové pohledávky	12 589	0	12 589	22 065
3.	Krátkodobé poskytnuté zálohy	3 944	0	3944	4 912
4.	Dohadné účty aktivní	35	0	35	438
5.	Jiné pohledávky	284	0	284	53 672
C. IV.	Krátkodobý finanční majetek	3 485	0	3 485	28 276
C. IV. 1.	Peníze	23	0	23	22
2.	Účty v bankách	3 462	0	3462	28 254
D. I.	Časové rozlišení	14 843	0	14 843	26 947
D. I. 1.	Náklady příštích období	14 380	0	14380	26 016

2.	Příjmy příštích období	463	0	463	931

Označení	PASIVA	31. 12. 2009	31. 12. 2008
a	b	5	6
	PASIVA CELKEM	950 559	1 382 053
A.	Vlastní kapitál	129 597	290 407
A. I.	Základní kapitál	2 000	2 000
A. I. 1.	Základní kapitál	2 000	2 000
A. II.	Kapitálové fondy	144 508	144 507
A. II. 1.	Ostatní kapitálové fondy	144 509	144 509
2.	Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků	-1	-2
A. III.	Rezervní fondy a ostatní fondy ze zisku	3 971	3 919
A. III. 1.	Zákonný rezervní fond	400	200
2.	Statutární a ostatní fondy	3 571	3 719
A. IV.	Výsledek hospodaření minulých let	139 781	136 320
A. IV. 1.	Nerozdělený zisk minulých let	139 781	136 320
A. V.	Výsledek hospodaření běžného účetního období (+,-)	-160 663	3 661
B.	Cizí zdroje	818 273	1 087 560
B. I.	Rezervy	8 923	11 806
B. I. 1.	Rezervy podle zvláštních právních předpisů	0	8 168
2.	Ostatní rezervy	8 923	3 638

B. II.	Dlouhodobé závazky	5 707	134 494
B. II. 1.	Jiné závazky	0	90 574
2.	Odložený daňový závazek	5 707	43 920
B. III.	Krátkodobé závazky	245 947	370 106
B. III. 1.	Závazky z obchodních vztahů	197 238	237 475
2.	Závazky k zaměstnancům	18 490	32 316
3.	Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	6 839	11 868
4.	Stát – daňové závazky a dotace	3 468	8 124
5.	Krátkodobé přijaté zálohy	150	570
6.	Dohadné účty pasivní	4 907	10 508
7.	Jiné závazky	14 855	69 245
B. IV.	Bankovní úvěry a výpomoci	557 696	571 154
B. IV. 1.	Bankovní úvěry dlouhodobé	257 825	233 204
2.	Krátkodobé bankovní úvěry	299 871	337 950
C. I.	Časové rozlišení	2 689	4 086
C. I. 1.	Výdaje příštích období	2 618	4 086
2.	Výnosy příštích období	71	0

Výkaz zisku a ztráty v plném rozsahu

Označení	TEXT	Skutečnost v účetním období	
		2009	2008
		1	2
a	b		
I.	Tržby za prodej zboží	17 998	14 121
A.	Náklady vynaložené na prodané zboží	13 742	11 434
+	Obchodní marže	4 256	2 687
II.	Výkony	668 198	1 369 950
II. 1.	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	658 651	1 319 245
2.	Změna stavu zásob vlastní činnosti	-9 858	20 482
3.	Aktivace	19 405	30 223
B.	Výkonová spotřeba	465 287	910 471
B. 1.	Spotřeba materiálu a energie	335 666	717 573
2.	Služby	129 621	192 898
+	Přidaná hodnota	207 167	462 166
C.	Osobní náklady	300 947	543 617
C. 1.	Mzdové náklady	229 880	398 936
2.	Odměny členům orgánů společnosti a družstva	40	30
3.	Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	68 281	137 328
4.	Sociální náklady	2 746	7 323
D.	Daně a poplatky	1 473	1 072

E.	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	73 354	70 934
III.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	10 040	57 615
III. 1.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku	2 612	41 596
2.	Tržby z prodeje materiálu	7 428	16 019
F.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu	6 918	52 234
F. 1.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku	939	40 864
2.	Prodaný materiál	5 979	11 370
G.	Zvýšení/ snížení rezerv a opravných položek v provozní oblasti	-1 738	37 960
IV.	Ostatní provozní výnosy	5 952	9 669
H.	Ostatní provozní náklady	5 961	8 994
*	Provozní výsledek hospodaření	-163 756	-185 361
VI.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	0	153
J.	Prodané cenné papíry a podíly	0	510
IX.	Výnosy z přecenění cenných papírů a derivátů	97 889	72 654
L.	Náklady z přecenění cenných papírů a derivátů	138 035	71 985
M.	Zvýšení/snížení rezerv a opravných položek ve finanční oblasti	0	-510
X.	Výnosové úroky	26	177
N.	Nákladové úroky	23 035	26 245
XI.	Ostatní finanční výnosy	151 867	316 853
O.	Ostatní finanční náklady	124 548	211 580
*	Finanční výsledek hospodaření	-35 836	80 027

Q.		Daň z příjmu za běžnou činnost	-38 393	-23 522
Q.	1.	- splatná	-180	-6 403
	2.	- odložená	-38 213	-17 119
**		Výsledek hospodaření za běžnou činnost	-161 199	-81 812
XIII.		Mimořádné výnosy	2 446	147 246
Ř.		Mimořádné náklady	1 910	40 675
S.		Daň z příjmu z mimořádné činnosti	0	21 098
S.	1.	- splatná	0	5 644
	2.	- odložená	0	15 454
*		Mimořádný výsledek hospodaření	536	85 473
***		Výsledek hospodaření za účetní období	-160 663	3 661
***		Výsledek hospodaření před zdaněním	-199 056	1 237